

ВІСНИК *української громади в Хорватії* **VJESNIK** *ukrajinske zajednice u Hrvatskoj*

Загреб, 2013 - номер 23

Zagreb, 2013 - broj 23

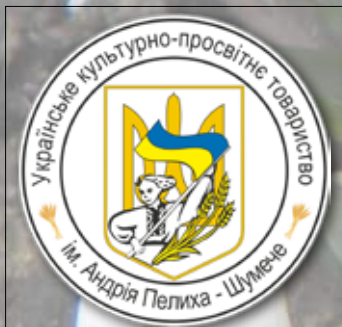
Українська громада Республіки Хорватія

УКРАЇНЬКА ГРОМАДА
МІСТА ЗАГРЕБА

КЛУБ УКРАЇНЦІВ "КАРІАТИ"
ЛИПОВАНИ

Izdavač: **Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske**
Vidačevac: **Українська громада Республіки Хорватія**
Remetinečka cesta 79A, 10 000 Zagreb
Tel: 01/370-1939 ; Fax: 01/370-1936
e-mail: ukrajinskazajednica.hr@gmail.com
MB: 2331748 ; OIB: 35971824466
Žiro račun u Hypo Alpe-Adria banci: 2500009-1102188395
Uredništvo Vjesnika: **Svetog Roka 53A, 31 000 Osijek**
Tel: 098/1933-288 ; e-mail: vjesnikuz@gmail.com ; ISSN 1847-327X
"Vjesnik" je dvomjesečnik, izlazi šest puta godišnje
Naklada: **1200 primjeraka**
Tisak: **Grafika d.o.o., Strossmayerova 295, 31 000 Osijek**
Distribucija: **Predstavnik ukrajinske nacionalne manjine Grada Zagreba**

Za издавця: **Микола Застрижний**
За издавача: **Nikola Zastrižni**
Головний редактор: **Оксана Мартинюк**
Glavni urednik: **Oksana Martinjuk**
Редакція: **Борис Грالیук, Михайло Семенюк, Остап Філіма, Марія Мелешко, Єсенка Мишків, Оксана Стурко і Віктор Філіма**
Uredništvo: **Boris Graljuk, Mihajlo Semenjuk, Ostap Filima, Marija Meleško, Jesenka Miškov, Oksana Sturko i Viktor Filima**
Лектор хорватської мови: **Нівес Романек**
Lektor hrvatskog jezika: **Nives Romanjek**
Дизайн та комп'ютерна верстка: **Назар Стурко**
Dizajn i kompjuterski prijelom: **Nazar Sturko**

ЗМІСТ - SADRŽAJ

НОВИНИ З ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ

NOVOSTI IZ DJELATNOSTI UKRAJINSKE ZAJEDNICE REPUBLIKE HRVATSKE

- 4 Proslava 400. obljetnice Marčanske unije hrvatskih grkokatolika.
- 4 Poglavar Ukrajinske grkokatoličke crkve Svjatoslav Ševčuk zajedno sa biskupima iz Hrvatske i Europe pomolio se u hrvatskom marijanskom svetištu Majke Božje Bistričke u Mariji Bistrici za žrtve Holodomora u Ukrajini.
- 5 Predsjednik Josipović primio izaslanstvo grkokatoličkih biskupa. *Marija Meleško i Viktor Filima*
- 6 Патріарх УГКЦ: "Пам'ять про Голодомор не має на меті з кимось поквитатися". *Марія Мелешко і Віктор Філіма*
- 8 Patrijarh Ukrajinske grkokatoličke crkve Svjatoslav Ševčuk: "Potreba da se sačuva pamćenje na Holodomor nema osvetu kao cilj". *Marija Meleško i Viktor Filima*
- 10 Skupština Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske. *Irena Nagy*
- 11 XXXIX. sjednica Predsjedništva Ukrajinske zajednice RH. *Irena Nagy*
- 12 U Zagrebu obilježena 21. obljetnica uspostave diplomatskih odnosa Ukrajine i Hrvatske. *Irena Nagy*
- 13 172 ugovora o korištenju sredstava iz Proračuna Grada Osijeka za 2013. godinu. *Olesja Martinjuk*
- 13 9. godišnja izvještajno-izborna skupština UKPD "Taras Ševčenko" - Kaniža. *Mirjana Has*

MEDIJI O UKRAJINI

- 14 Miljenić može spasiti Zadorožnog od političkog progona u Ukrajini.
- 14 Pakračka bolnica specijaliste uvozi iz Ukrajine. *Viktor Filima*

MEDIJI O NAMA

- 15 Obnova Verdijeve opere "Macbeth" u HNK Rijeka. *Viktor Filima*
- 15 Prvi susret s a cappella glazbom Valentyna Sylvestrova
- 15 Mistika Valentyna Sylvestrova u ciklusu Sfumato. *Viktor Filima*

ДІЯЛЬНІСТЬ НАШИХ ТОВАРИСТВ - DJELATNOST NAŠIH DRUŠTAVA

- 16 Koncert i prigodno druženje u Zagrebu. *Irena Nagy*
- 16 Materina priča: "Svi zajedno u EU". *Irena Nagy*
- 17 "Ukrajinski bal" u Slavonskom Brodu. *Oljenka Zastrižni*
- 18 Святковий концерт "Слова любові" в місті Рієка. *Олена Мрак*
- 20 Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo "Andrij Pelih" iz Šumeća predstavilo ukrajinski ples u Zadru. *Tomo Lučanović*
- 20 Nastup UKPD "Taras Ševčenko" – Kaniža u Zagrebu na Velesajmu nautike. *Mirjana Has*
- 21 Svatko ima svoju sudbinu. *Tetjana Ramač*

ЦЕРКВА - НАШ ГОЛОВНИЙ ОСЕРЕДОК

- 22 З вертепом до Боснії. *Сестри Василянки*
- 24 Хрещення Господнє. *Олеся Мартинюк*

З УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД У СВІТІ

- 25 Світовий Конгрес Українців відзначив свій 45-літній ювілей. *Віктор Філіма*
- 25 Svjetski kongres Ukrajinaca obilježio je svoju 45. obljetnicu. *Marija Meleško*

POVIJESNE LIČNOSTI UKRAJINE

- 26 Danylo Halyckyj. *Davor Lagudza*

VIJESTI IZ UKRAJINE

- 27 Uskrsła misao narodne umjetnice Ukrajine Nine Matvijenko. *Sergej Burda*

МУЗИЧНИЙ КУТОЧОК

- 28 Музичні інструменти українського народу: щипкові без грифа - гуслі. *Віктор Камінський*
- 29 Ukrajinski narodni instrumenti: Trzalački bez vrata - gusle. *Marta Martinčić*

ЦІКАВО ЗНАТИ! - ZANIMLJIVOSTI

- 30 Українська народна жіноча прикраса 19-20 століття. *Ольга Камінська*
- 30 Ukrajinski narodni ženski nakit 19. - 20. stoljeća. *Marta Martinčić*

Na naslovnoj stranici:

Taras Ševčenko, ukrajinski književnik, najveći pjesnik ukrajinskog naroda

Тарас Шевченко, найвидатніший український поет, великий письменник і художник

Na zadnjoj stranici:

Ukrajinski bal u Slavonskom Brodu 2013.

Український вечір у Славонському Броді, Хорватія

Proslava 400. obljetnice Marčanske unije hrvatskih grkokatolika

● Patrijarh UGKC Svjatoslav Ševčuk, kardinal Josip Bozanić i biskup Nikola Kekić

U Zagrebačkoj katedrali 22. studenog služena je liturgija prema rimskom obredu kojom je započelo obilježavanje 400. obljetnice osnutka Marčanske unije hrvatskih grkokatolika, današnje Križevačke biskupije u Hrvatskoj.

Kekićem, brojnim grkokatoličkim biskupima, među kojima su bili veliki nadbiskup kyjivsko-halyčki, poglavar Ukrajinske grkokatoličke crkve blaženi Svjatoslav Ševčuk i veliki nadbiskup i mitropolit prjaševski blaženi Jan Babjak. "Vjerojatno ova katedra još nikad nije vidjela

Liturgiju je služio nadbiskup zagrebački i kardinal Josip Bozanić zajedno s apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj nadbiskupom Alesandrom D'Erricom, zagrebačkim pomoćnim biskupima Ivanom Šaškom, Mijom Gorskim, Valentinom Pozaićem, križevačkim biskupom Nikolom

tako veliki broj grkokatoličkih biskupa. Danas svjedočimo bogatstvo Katoličke crkve i istovremeno osjećamo potpuno jedinstvo u Isusu Kristu. S našom braćom grkokatolicima koji su ovdje prisutni povezuje nas na poseban način i zajednička prošlost, posebice progoni komunističkog doba kad smo svi zajedno

patili u ime Krista", naglasio je u svojoj propovijedi nadbiskup zagrebački.

U svojoj propovijedi biskup križevački N. Kekić izrazio je radost zbog zajedničke proslave 400. obljetnice Marčanske unije i rekao: "Današnjom svetom liturgijom prema rimskom obredu želimo potvrditi naše katoličko zajedništvo, jedinstvo Crkve Kristove u različitim obredima." Grkokatoličko okupljanje u Hrvatskoj nastavljeno je u petak 23. studenoga radnim skupom "Zajedno u Kristu u Godini vjere" u prostorijama Hrvatske biskupske konferencije na zagrebačkom Ksaveru. Nakon pozdravne riječi biskupa Kekića, biskup Dimitrios Salachas iz Grčke održao je predavanje "Doprinos koncilskih otaca na Drugom vatikanskom koncilu". Predočio je okolnosti pripreme i usvajanja dekreta o istočnim katoličkim Crkvama "Orientalium Ecclesiarum" kao i dekreta o ekumenizmu "Unitatis redintegratio". Govorio je biskup Salachas i o pravu "ius vigilantiae", odnosno o načinu na koji se patrijarh mora brinuti i posjećivati svoje vjernike, obvezujući mjesnu hijerarhiju na snažniju brigu o katolicima istočnoga obreda. O nastanku Katekizma Ukrajinske grkokatoličke crkve "Krist – naša Pasha" izlagao je veliki nadbiskup kyjivsko-halyčki Ševčuk. Ukratko je iznio kronologiju nastanka katekizma od prvih koraka 1996. godine do usvajanja 24. lipnja 2011. godine. Detaljno je mitropolit kyjivski razradio sadržaj tri glavna dijela ukrajinskoga grkokatoličkog katekizma: vjeru, liturgiju i život Crkve.

Istog dana veliki nadbiskup Ševčuk služio je arhijerejsku liturgiju u crkvi sv. Ćirila i Metoda. Uz zahvalnost Bogu što može predvoditi liturgijsko slavlje u zagrebačkoj konkatedrali, pokraj grkokatoličkog sjemeništa, napomenuo je da je 400 godina života Marčansko-križevačke biskupije vidljiv znak Božje prisutnosti jer je opstala unatoč svim poteškoćama i progonima.

Poglavar Ukrajinske grkokatoličke crkve Svjatoslav Ševčuk zajedno sa biskupima iz Hrvatske i Europe pomolio se u hrvatskom marijanskom svetištu Majke Božje Bistričke u Mariji Bistrici za žrtve Holodomora u Ukrajini

Poglavar Ukrajinske grkokatoličke crkve blaženi Svjatoslav (Ševčuk) pomolio se za žrtve Holodomora zajedno s katoličkim biskupima istočnog obreda u Zagrebu, gdje je boravio 22.–25. studenog 2012. godine u okvirima godišnjeg sastanka u Hrvatskoj prilikom obilježavanja 400. obljetnice osnutka Križevačke biskupije.

Biskupi iz 14 europskih zemalja zajedno su se molili da ukrajinski narod što prije preboli užase genocida 1932.–1933.

godine i da se takve strašne tragedije nikad više ne ponove.

Uoči obilježavanja blaženi Svjatoslav u intervjuu časopisu "Naš sabor", odgovarajući na pitanje da li se još uvijek osjećaju posljedice Holodomora, izjavio je da kad se zataškuje ogromna ljudska tragedija takav stav nikad ne pridonosi brzom svladavanju posljedica takvih duševnih rana.

Prema njegovom mišljenju, rane Ukrajinaca od posljedica Holodomora "toliko

su duboke da će se liječiti još dugi niz godina". "Mi još moramo sazrijeti za to, da se svaki koji negira činjenicu genocida u Ukrajini smatra kako u našoj državi, tako i u cijelom svijetu sudionikom zločina ili osobom koja ga opravdava", naglasio je predstojnik Ukrajinske grkokatoličke crkve.

Blaženi Svjatoslav smatra da je Holodomor bio najjeftinijim oružjem masovnog uništavanja koji nije pravio razliku između dobi, spola, staleža, ali je prije

svega bio usmjeren protiv Ukrajinaca koji su brojčano prevladavali među stanovništvom na tim terenima.

„Čovječanstvo je već danas odlučno osudilo zločine nacističkog režima. Počasti žrtvama Holokausta odane su samim činom priznavanja zločina njezinih ubojica. A spram genocida nad ukrajinskim narodom za vrijeme Holodomora 1932.–1933. godine to se još nije dogodilo. Čak i jedan dio ukrajinskog društva danas ne priznaje i složno prihvaća činjenicu tih događaja. I dok svjetska javnost jednoglasno ne osudi zločine komunističkog režima, počast žrtvama Holodomora nije odana na dostojan način”, uvjeren je predstojnik Ukrajinske grkokatoličke crkve.

Blaženi Svjatoslav zahvalio se Bogu što su dani sjećanja na žrtve Holodomora postali tradicionalni. „Mi već imamo

Memorijal sjećanja na žrtve Holodomora u Ukrajini, gdje potomci tih obitelji koji su patili zbog Holodomora mogu doći i odati počasti svojim poginulim rođacima. Ali ja mislim da bi mi danas trebali napraviti sljedeći korak – Ukrajincima nije potreban samo muzej Holodomora, nego i znanstveno-istraživački centar za proučavanje genocida”, izjavio je blaženi Svjatoslav.

U hrvatskom marijanskom svetištu Majke Božje Bistričke u Mariji Bistrici 24. studenog 2012. godine patrijarh Ukrajinske grkokatoličke crkve Svjatoslav Ševčuk zajedno s biskupima iz Hrvatske i 14 europskih država uz velik broj Ukrajinaca iz cijele Hrvatske služio je svetu misu zadušnicu za žrtve Holodomora – genocida nad ukrajinskim narodom i da se takvi strašni zločini u budućnosti više nikada ne bi ponovili.

Predsjednik Josipović primio izaslanstvo grkokatoličkih biskupa

● **Predsjednik Hrvatske Ivo Josipović, patrijarh Ukrajinske grkokatoličke crkve Svjatoslav Ševčuk, biskup Križevačke biskupije Nikola Kekić i grkokatolički biskupi**

Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović primio je izaslanstvo europskih grkokatoličkih biskupa, u povodu tradicionalnog godišnjeg susreta grkokatoličkih biskupa iz čitave Europe koji se ove godine održava u Hrvatskoj i završetka jubilarne godine, u kojoj se slavila 400. obljetnica uspostave crkvenog zajedništva sa Svetom Stolicom i osnivanja Marčanske biskupije čija je nasljednica Križevačka biskupija.

„Čast mi je što su ovdje biskupi i nadbiskupi Grkokatoličke crkve i drago mi je da svoj skup održavaju upravo u Hrvatskoj, zemlji vjerskih sloboda“, istaknuo je predsjednik Josipović, dodavši kako je svaki takav događaj „doprinos razumijevanju među ljudima, širenju ljubavi i prijateljstva“.

Podsjetio je kako je u jubilarnoj godini prvi put, na sam Božić, posjetio Grkokatoličku crkvu svetog Ćirila i Metoda u Zagrebu te pamtí dobrodošlicu kojom su ga dočekali križevački biskup Nikola Kekić, vjernici i crkveni službenici ostavivši „dojam tople i skladne obitelji“.

Grkokatolička tradicija važna je u Hrvatskoj i zbog očuvanja specifičnog žumberačkog identiteta, povijesnih, običajnih i vjerskih posebnosti što su se sačuvale na Žumberku, ishodištu i čuvalištu grkokatoličke tradicije, napomenuo je.

Mons. Nikola Kekić, biskup križevački rekao je kako im puno značio susret s predsjednikom Josipovićem, izrazivši nadu da će svi događaji vezani uz

obilježavanje velikog jubileja biti poticaj za rast njihove crkve unutar Katoličke crkve u Hrvatskoj te nada za budućnost.

Zahvalivši Josipoviću u ime brojnih biskupa i nadbiskupa, velikim dijelom iz Ukrajine, mons. Kekić je rekao kako se time pokazuje da „u hrvatskom srcu ima mjesta za svakoga čovjeka dobre volje“.

„Nazočnost velikog broja biskupa iz cijele Europe na proslavi jubileja nama je velika pohvala i znak grkokatoličkoga zajedništva“, istaknuo je mons. Kekić.

ugcc.org.ua/, ika.hr/, glas-koncila.hr/, risu.org.ua/, catholicnews.org.ua/, predsjednik.hr/

S ukrajinskog prevela Marija Meleško

S engleskog preveo Viktor Filima

Iz vatikanskih, hrvatskih i ukrajinskih medija priremio Viktor Filima

Патріарх УГКЦ: “Пам’ять про Голодомор не має на меті з кимось поквитатися”

“Для того, щоб чітко відповісти на запитання, проти кого був направлений Голодомор - класу чи нації - потрібні дослідження. Але на основі нинішніх даних, це справді була найдешевша зброя масового знищення. Скерована насамперед проти українців”.

Кажуть, що час лікує. Але є трагедії, здатні вплинути на долю цілої нації, назавжди змінити спосіб мислення та життєвий уклад людей. З запитаннями, які стосуються переосмислення Голодомору теперішнім поколінням, про те, як запобігти повторенню подібної трагедії у майбутньому, ми звернулись до Глави УГКЦ Блаженішого Святослава ШЕВЧУКА.

- З часу Голодомору пройшло вже 80 років. Чи можна сказати, що за цей час “рани затягнулися” і “рубці вже не болять”?

-Дуже багато років відомість про той факт геноциду проти українського народу замовчувалася. Очевидно, що коли замовчується така величезна людська трагедія, то таке замовчування ніколи не сприяє загоєнню ран. А з іншого боку, я думаю, що ті рани є настільки глибокі, що будуть загоюватися протягом довгих років. Тут я хочу згадати слова блаженного Папи Івана Павла II:

“Подія українського Голодомору заторкнула самі фундаменти людства. Таким чином вийшла поза межі трагедії тільки одного народу. Таким чином доторкнула своїми масштабами і своїм цинізмом найглибші фібри людської природи у всесвітньому вимірі”. Тому, я думаю, що до такого остаточного загоєння ран Голодомору ми будемо йти ще довгі роки.

-Маємо безліч прикладів, коли навіть державні чиновники ставлять під сумнів факт геноциду проти українців. Критики ідеї визнання Голодомору 1932–1933 рр. геноцидом проти

українського народу часто апелюють, що в такий спосіб націоналісти намагаються посварити “братні народи”. Тоді, як насправді, ця трагедія, на їхню думку - це господарська помилка чи рецидив форсованої колективізації та індустріалізації. Власне, якою є позиція УГКЦ з цього приводу?

- Думаю, що тут немає випадковості. І це ми можемо побачити з тих досліджень, які сьогодні проводяться. Кожного року, коли ми вшановуємо пам’ять жертв Голодомору, ми щось нового довідуємось. Один з беззаперечних доказів штучності того голоду є існування так званих “чорних дошок”.

Чесно кажучи, я коли перший раз почув про існування цих “чорних дошок”, то подумав, що це якісь таємні списки чи накази, які отримували каральні радянські органи. Але це не були таємні списки! Ці “чорні дошки” друкувалися в пресі. Доводилися до загального відома як факт застрашення. Я був вражений таким фактом!

Немає сьогодні жодного сумніву, що цей голод був штучно викликаний. Навіть коли подивитися на рясний урожай, який вродила українська земля в той рік, коли українці вмирали з голоду. Значить, хтось в українців забрав ці плоди землі, які Господь Бог дав.

Сьогодні, справді, не всі приймають цю думку та інші факти за беззаперечні докази того, що цей голод був штучно спровокованим геноцидом. Подібно, як це було і у випадку Голокосту євреїв. До сьогодні існують певні особи, які заперечують факт Голокосту, хоча вони вважаються злочинцями.

Я думаю, що ми до цього справді мусимо дозріти, щоб такого типу ідеологічні кліше більше не турбували уми українців. Щоб кожен, хто заперечує факт геноциду в Україні вважався, як у нашій державі, так й у цілому світі, співучасником або особою, яка виправдовує цей злочин. Злочин, який не має виправдання!

- На сьогоднішній день в науковому середовищі сам факт злочину викликає все менше дискусій. Також фахівці погоджуються і з визначенням його виконавців, коли вказують на комуністичний режим. Втім, думки розходяться щодо того, хто саме був суб’єктом злочинця. Селянство як клас, чи все таки українці як нація?

- Коли мова йде саме про Голодомор 1932-33 років, то від голоду вмирали всі. Незалежно від того чи хтось бідний селянин, чи розкуркулений селянин. Кожен, хто знаходився на тій

території, з якої не випускали, вмирав з голоду.

Для того, щоб це чітко і ясно можна було представити і відповісти на ці запитання, потрібні дослідження. Але на основі тих даних, які ми сьогодні маємо, це справді була найдешевша зброя масового знищення, яка не перебирала вік, стать, клас. Але була скерована насамперед проти українців, які переважали серед населення на цих теренах.

- Що робити у випадку, коли цілі народи зазнають страждань? Євреї під час Голокосту масово гинули у газових камерах нацистських концтаборів, українці вмирали у страшних муках від голоду. Чому на долю одних народів випадає нести такий важкий хрест, а інші мають значно легшу ношу?

- Це досить складне і глибоке питання. Голодомор 1932-33 років – це не був перший і останній голод, який пережила Україна і український народ. Але він відрізняється від інших подібних сумних випадків в Україні і цілому світі, саме своєю цинічною спланованістю.

Саме факт, що цей Голодомор був штучно створений, ставить його поруч з іншими прикладами масового вбивства людей.

Чому так сталося? Сьогодні ми можемо назвати багато різних причин. І однією з причин є існування людиноненависницьких режимів та ідеологій у ХХ столітті.

Людство вже сьогодні однозначно засудило злочини нацистського режиму. Таким чином жертви Голокосту до певної міри є пошановані самим фактом визнання злочину їхніх вбивць. Натомість, коли ми говоримо про геноцид проти українців під час Великого Голоду 1932–33 років, такого ще не відбулося. Навіть не все українське суспільство сьогодні однозначно сприймає ці події.

І до того часу, поки не буде однозначного засудження світовою громадськістю злочинів комуністичного режиму, доти жертви Голодомору не будуть гідно пошановані.

Але я думаю, що такий осуд чи пам’ять про ті події, яку ми повинні зберігати і вивчати, не має на меті з кимось поквитатися - як дехто, можливо, собі уявляє. Думаю, що пам’ять про Голодомор може стати одним із таких чинників, які не допустять повторення подібних злочинів в майбутньому.

- Чи можемо говорити про певну особливість українців у світлі трагедії? Чому саме наші батьки, діди і прадіди мали пройти крізь випробування

геноцидом?

- Ми не можемо до кінця відповісти на запитання: "Чому? Чому одні події спіткали одні народи, а інші були збережені від цього?". Ці запитання ми повинні ставити Божому провидінню. Чому Господь Бог допустив? А, відтак, яку місію мають інші народи в історії спасіння, яку чинить Господь Бог?

Це саме запитували євреї. Ми знаємо, що був цілий процес, на якому позивалися ізраїльтяни до Бога Ізраїля. Вони запитували: "Чому Бог мовчав, коли це сталося?".

Очевидно, що ми, християни, реагуємо по-іншому на подібні речі. Ставимо запитання до нашого Бога, який є Спаситель і ніколи не є джерелом зла.

Питання вивчення цих подій є дуже важливим. Сьогодні вже є різні спроби - зокрема, у Європі - дослідити причину виникнення геноцидів як таких. Відповісти на запитання: коли вони почалися та які ідеологічні, економічні, політичні причини могли призвести до того, що один народ знищує інший? Думаю, що ці дослідження ще повинні бути довершені.

Сьогодні ми, зокрема зі сторони УГКЦ, дали вже однозначну оцінку тим подіям, які відбулися. Богу дякувати, що вже стали традиційними дні поминання жертв Голодомору.

Богу дякувати, що ми вже маємо Меморіал пам'яті жертв голодоморів в Україні, де нащадки тих родин, які потерпіли від Голодомору можуть прийти і пом'янути своїх загиблих предків. Але я думаю, що ми сьогодні повинні зробити крок далі.

Сьогодні вже є замало тільки поминати усопших і стверджувати факт, що Голодомор відбувся. Наступний крок ми повинні зробити у напрямку вивчення цієї трагедії. Збирати нові факти про неї.

Цього року у квітні члени Всеукраїнської ради Церков і релігійних організацій відвідали Канаду і Сполучені Штати Америки. Ми були учасниками такої цікавої події, коли парламент Канади визнав геройські чесноти слуги Божого митрополита Андрія Шептицького, який протидіяв Голокосту - ризиком власного життя, а відтак і ризиком для усієї Церковної спільноти, яку він представляв.

У контексті цієї події ми відвідали музей Голокосту у Вашингтоні. Це фактично є музей людського болю. Там зібрані колосальні матеріали, які можна побачити, почути, навіть торкнутися своєю рукою.

Ми побачили, що цей музей – це

не лише приміщення для експонатів, це є надзвичайно потужний науково-дослідницький центр, який діє на громадських засадах.

І ми всі разом дійшли до висновку, що українці потребують подібного не тільки музею, але й науково-дослідницького центру для вивчення українського Голодомору-Геноциду. Тому наша спільнота прийняла окрему декларацію, де ми висловились за те, щоб збирати пам'ять і досліджувати факт Голодомору і разом з тим Голокосту, який відбувся на теренах України.

-Очевидно, що Церква має свої напрацювання у дослідженні Голодомору 1932-1933 років. Чи могли б Ви поділитись з читачами нашого часопису про те, що саме зроблено у цьому напрямку?

- Можливо, українській публіці не є ще до кінця відома унікальна книга, яка цього року була презентована в Канаді - "Святий Престол і Голодомор" ("The Holy See and the Holodomor").

В ній уперше публікуються документи з Ватиканського таємного архіву, які стосуються Великого Голоду в Україні 1932–33 років. Це унікальні документи, які тільки недавно побачили світ. У них говориться про те, яким чином Апостольська Столиця довідувалась про ці страшні події, як Папа Пій XI був зворушений до сліз, коли почув про мільйонні жертви, коли зрозумів несправедливу міжнародну політику щодо тих людей.

Західні держави на той час купували в СРСР пшеницю, яку радянська влада відібрала в українських селян і тим самим прирекла їх на голодну смерть. У цих документах також говориться про те, як Святіший Отець зініціював грошову збірку для того, щоб допомогти голодуючим. Втім, на офіційному рівні Радянське посольство відмовилося прийняти цю збірку, заперечуючи факт голоду в Україні.

Також тут є дуже цікаві свідчення про реакцію УГКЦ в Галичині на ці події. Зокрема, проілюстрована інформація з тижневика "Мета". Український Католицький Єпископат прийняв окреме звернення до всіх людей доброї волі. І першою фразою цього звернення є:

"Україна в передсмертних судоргах! ...перед цілим світом знову протестуємо проти переслідування малих, убогих, слабих і невинних, та гонителів оскаржуємо перед судом Всевишнього.

Кров робітників, що в голоді орали чорнозем України, кличе про пімсту до неба, а голос голодних жінок дійшов до ушей Господа Саваота".

Це дуже глибокі та зворушливі слова. Це звернення підписав Андрей Шептицький і всі наші єпископи Галичини. Тому, я думаю, що ця публікація послужить для того, щоб можна було краще і ширше дослідити всі ті події, які ми називаємо Великим Голодомором.

Книга "Святий Престол і Голодомор" видана англійською мовою, тому для широкого українського читача не є доступна. Але я сподіваюся, що ми її перекладемо на українську мову і таким чином внесемо ще один крок у дослідженні історії Голодомору. Зараз шукаємо тих, хто б допоміг нам це зробити.

-Блаженіший, який Ви можете запропонувати рецепт для людей в Україні, щоби вони краще змогли між собою порозумітися і, зрештою, знайти консенсус у ставленні до Голодомору 1932-33 років?

-Ми повинні краще пізнати дійсність. Ми сьогодні часто є поділені не так окремишньою історією, як різними ідеологіями, які ще продовжують жити в умах багатьох людей. І ці ідеології часто штучно реанімуються.

Я би просто запросив усіх прийти в день пам'яті Голодомору до меморіалу у Києві. І там просто побути. І я думаю, що спільне переживання того, що там відбуватиметься, розвінчає всякі міфи.

Щороку, коли я буваю в Меморіалі пам'яті жертв Голодоморів в Україні, я щось нового для себе довідуюсь - попри те, що можна дізнатися з нового дослідження чи книжки.

Ось минулого року я пригадую такий епізод: була організована хода дітей зі свічками на знак того, що від голоду, в першу чергу, гинули саме наймолодші. Втім, разом з дітьми в ході йшов дорослий чоловік. Один з журналістів у нього спитав: "Чому ви берете участь у цьому дні пам'яті?".

А він відповідає: "Велика частина моєї родини загинула у Голодоморі, але я сьогодні навіть не знаю де є їхня могила. І коли не було цього меморіалу, ми навіть не мали місця, де можна було тих людей пом'янути і за них помолитися".

Я був вражений! І ця людина говорила щось, що справді є родовою пам'яттю цієї сім'ї. І нарешті, коли є місце, де можна вшанувати тих невинно убієнних, ця людина має можливість піти і поставити за них свічку. А скільки ще таких безіменних братських могил всіялися українською землею?

Розмовляв Мирослав Откович,
для Історичної Правди
З українських ЗМІ підготували
Марія Мелешко і Віктор Филима

Patrijarh Ukrajinske grkokatoličke crkve Svjatoslav Ševčuk: "Potreba da se sačuva pamćenje na Holodomor nema osvetu kao cilj"

Kako bi se jasno odgovorilo na pitanje koju vrstu ljudi je trebalo pogoditi Holodomor – da li društveni sloj ili naciju – potrebna su istraživanja. Međutim, temeljem sadašnjih podataka, zaključujemo da je glad zaista bila najjeftinije oružje masovnog uništavanja, usmjereno prije svega protiv Ukrajinaca kao naroda.

Kažu da vrijeme liječi. Ali postoje tragedije koje mogu utjecati na sudbinu cijele nacije, zauvijek promijeniti način razmišljanja i svakidašnjicu ljudi. Tražeći odgovore na pitanja o Holodomoru koja bi trebala natjerati na dublju analizu događaja sadašnjim naraštajem, a prije svega pitanje kako spriječiti ponavljanje takve tragedije u budućnosti, obratili smo se poglavaru Ukrajinske grkokatoličke crkve blaženom Svjatoslavu Ševčuku.

- Prošlo je već 80 godina nakon Holodomora. Da li je moguće reći da su se „rane izliječile“ i „zarasli šavovi“ više ne bole?

- Dugi niz godina podatci o toj činjenici genocida zataškivali su se. Očito je da kad se zataškava takva golemo ljudska tragedija, taj stav nikad ne pomaže liječenju duševnih rana. A s druge strane, mislim da su te rane toliko duboke da će zarastati jako dugo. I tu bi se htio prisjetiti blaženog pape Ivana Pavla II. koji je rekao: „Činjenica ukrajinskog Holodomora dotaknula je same temelje čovječanstva. On je prešao granicu tragedije samo jednog naroda. Svojim razmjerima i svojom ciniznošću dotaknuo je najdublje strane ljudske prirode u svjetskim dimenzijama. I zato mislim da ćemo još dugo godina liječiti duboke rane od Holodomora.“

- Imamo mnoštvo primjera kad

su čak državni činovnici sumnjali u činjenicu genocida protiv Ukrajinaca. Kritičari ideje priznavanja Holodomora 1932.–1933. g. genocidom nad ukrajinskim narodom smatraju da na taj način nacionalisti žele uničiti svađu među „bratskim narodima“. Prema njihovom mišljenju, ta je tragedija bila grješkom ekonomske politike ili rezultat prisilne kolektivizacije i industrijalizacije. Kakva je pozicija Ukrajinske grkokatoličke crkve?

- Mislim da u tom pitanju slučajnosti ne postoje. I do tog zaključka možemo doći temeljem današnjih istraživanja. Svake godine kad odajemo počasti žrtvama Holodomora saznajemo nešto novo. Jedan je od neospornih dokaza umjetnog izgladnjivanja postojanje takozvanih „crnih ploča“. Iskreno rečeno, kad sam prvi put čuo o njima, pomislio sam da su to neki tajni popisi ili naredbe ukrajinskih sovjetskih kaznenih tijela. Ali ti popisi nisu bili tajni! „Crne ploče“ objavljivale su se u novinama u cilju zastrašivanja. Ta me je činjenica porazila!

Danas nema sumnje da je glad umjetno izazvana, pogotovo kad se analizira koliki je urod bio na ukrajinskim zemljama u godini kad su Ukrajinci umirali od gladi. Znači, netko od Ukrajinaca uzeo je plodove zemlje koje je Svevišnji dao.

Danas zaista svi ne prihvaćaju takvo mišljenje kao ni druge činjenice i neosporne dokaze genocida. Slično je bilo i s Holokaustom. I dan danas još postoje ljudi koji negiraju činjenicu Holokausta, ali se smatraju zločincima.

Mislim da zaista moramo dorasti do toga da ideološki klišeji tog tipa ne vladaju umovima Ukrajinaca. Da svatko tko odbija činjenicu genocida u Ukrajini kako u našoj državi tako i diljem svijeta smatra se sudionikom ili osobom koja zločin opravdava. Zločin za koji opravdanje ne postoji!

- Na današnji dan među znanstvenicima taj zločin izaziva sve manje diskusija... Stručnjaci se također slažu i oko određivanja izvršitelja ukazujući na komunistički režim, mada se mišljenja još dijele oko toga tko je bio subjekt zlodjela: seljaštvo kao sloj društva ili Ukrajinci kao nacija.

- Kad se radi o Holodomoru 1932.–1933. g. treba naglasiti da glad nije birala žrtve između siromašnih seljaka ili

onih bogatijih kojima se imovina oduzela. Svatko tko je u ono vrijeme živio na tom teritoriju koji se nije mogao napustiti, umirao je od gladi. Iako je za jasno predočenje i odgovore na sva pitanja potrebno nastaviti istraživanja, već temeljem postojećih podataka možemo tvrditi da se radilo o najjeftinijem oružju masovnog uništavanja – gladi koja nije pravila razliku između dobi, klase ili spola. Ali prije svega usmjerena je protiv Ukrajinaca koji su prevladavali među stanovništvom na tim terenima.

- Što raditi u slučaju kada pate cijeli narodi, a ne pojedinci? Za vrijeme Holokausta Židovi su umirali masovno u plinskim komorama nacističkih logora. Ukrajinci su umirali u strašnim mukama od gladi. Zašto jedni narodi moraju nositi težak križ, a drugi imaju ljepšu sudbinu?

- To je doista komplicirano i dubokosežno pitanje. Glad 1932.–33. g. nije bila prva niti zadnja glad koju je preživjela Ukrajina i ukrajinski narod. Ali se ona razlikuje od drugih sličnih strašnih događanja u Ukrajini i u svijetu upravo svojom ciničnom isplaniranošću.

Sama činjenica da je Holodomor izazvan namjerno stavlja ga u isti red s drugim primjerima masovnog ubojstva ljudi.

Zašto se to desilo? Danas možemo navesti puno raznih razloga. I jedan od njih je postojanje režima i ideologija u 20. stoljeću koji su ispovijedali mržnju.

Čovječanstvo je već danas odlučno osudilo zločine nacističkog režima. I tako su odane počasti njegovim žrtvama. A kad pričamo o genocidu nad Ukrajinacima za vrijeme Holodomora 1932.–33. godine to se još nije desilo. Danas je i samo ukrajinsko društvo podijeljeno u svojoj procjeni događaja.

I dok svjetska javnost definitivno ne osudi zločine komunističkog režima žrtvama Holodomora se ne može odati počast na dužan način.

Ali smatram da takvo osuđivanje ili spomen na te događaje koje moramo pamtit i proučavati nema u cilju obračunavanja ni s čime, mada se to nekima tako čini. Mislim da pamćenje Holodomora može postati jednim od čimbenika koji će spriječiti ponavljanje takvih zločina u budućnosti.

- Možemo li u kontekstu tragedije govoriti o nekoj izuzetnosti Ukrajina? Zašto su baš naši očevi, djedovi i pradjedovi morali doživjeti muke genocida?

- Ne možemo do kraja odgovoriti na pitanje zašto su jedni događaji pogodili određene narode. To su pitanja za Božje providenje. Zašto je Bog to dopustio? Kakvu su misiju morali vršiti drugi narodi u povijesti spašavanja, a kakvu čini Svevišnji?

Isto to su pitali i Židovi. Mi znamo da je to bio cijeli proces u kojem su se Izraelci pozivali Bogu Izraelskom pitajući: "Zašto je Bog šutio kad se to desilo?"

Očigledno da mi, kršćani, drugačije reagiramo na takve stvari. Postavljamo pitanja našem Bogu koji je Spasitelj, a ne izvor zla.

Pitanje proučavanja ovih događaja je iznimno važno. Danas, posebice u Europi, već postoje različiti pokušaji istraživanja razloga pojave genocida, sličnih našima. Odgovor na pitanje kako su nastali i kakvi su bili ideološki, gospodarski, politički razlozi koji su mogli uzrokovati da je jedan narod uništavao drugi? Smatram da treba nastaviti raditi na tome.

Danas je Ukrajinska grkokatolička crkva objavila odlučnu procjenu događaja koji su se desili onda. Bogu Hvala, Dani sjećanja na žrtve Holodomora obilježavaju se svake godine.

Danas u Ukrajini sagrađen je i memorijalni kompleks Memorijal sjećanja na žrtve Holodomora u Ukrajini gdje potomci obitelji stradalih za vrijeme Holodomora mogu doći i prisjetiti se svojih poginulih predaka. Bez obzira na to uvjeren sam da mi danas moramo napraviti korak dalje.

Danas više nije dovoljno da se samo sjećamo žrtava i potvrđujemo činjenicu Holodomora. Sljedeći korak mora biti usmjeren na duboko proučavanje te tragedije o kojoj treba skupljati nove činjenice.

U travnju ove godine članovi Sveukrajinskog vijeća crkava i vjerskih organizacija posjetili su Kanadu i Sjedinjene Američke Države. Bili smo sudionicima važnog događaja – kad je parlament Kanade priznao junačka djela sluge Božjeg mitropolita Andreja Šeptyckoga koji se suprotstavio zločinima Holokausta riskirajući vlastiti život a tako i svu crkvenu zajednicu koju je predstavljao.

U kontekstu tog događaja posjetili smo muzej Holokausta u Washing-

tonu. To je muzej ljudske boli. U njemu je sabrano veliko mnoštvo materijala koji se mogu pogledati, preslušati i čak opipati rukom. Uvjerili smo se da taj muzej nije samo prostor za izložbene primjerke nego i izvanredno jak znanstveno-istraživački centar gdje se radi volonterski. Zajedno smo došli do zaključka da Ukrajincima treba ne samo muzej nego i centar za istraživanja ukrajinskog Holodomora – genocida. Zato je naša zajednica prihvatila posebnu deklaraciju u kojoj smo se založili za očuvanje pamćenja i nastavak istraživanja činjenica Holodomora, pa i Holokausta, koji su se dogodili na ukrajinskim terenima.

- Očigledno je da je Crkva dala svoj doprinos u istraživanju Holodomora 1932.–1933. godine. Možete li podijeliti s našim čitateljima što je konkretno napravljeno u tom smjeru?

- Možda ukrajinski čitatelj još nije do kraja upoznat s čuvenom iznimnom knjigom koja je ove godine predstavljena u Kanadi – "Sveta Stolica i Holodomor" ("The Holy See and the Holodomor").

Po prvi put u njoj se objavljuju dokumenti iz Vatikanske tajne arhive koji se tiču Holodomora u Ukrajini 1932.–33. godine. To su unikatni dokumenti koji su sasvim nedavno ugledali svijet. U njima se potvrđuje kako je Sveta Stolica dobivala podatke o tim strašnim događajima i kako je papa Pio XI. bio dirnut do suza kad je čuo o milijunima žrtava i shvatio nepravdu međunarodnu politiku prema tim ljudima. Zapadne države kupovale su onda od SSSR-u pšenicu koju je sovjetski režim oduzimao ukrajinskim seljacima i na taj način osudio ih je na smrt gladi. U tim se dokumentima također govori kako je Sveti Otac inicirao skupljanje novaca da pomogne gladnima. Međutim, Sovjetsko veleposlanstvo službeno je odbilo primiti milodar, negirajući činjenicu gladi u Ukrajini. U knjizi su također objavljena interesantna svjedočenja o reakciji Ukrajinske grkokatoličke crkve u Halyčyni na te događaje. Ukrajinska katolička biskupska konferencija prihvatila je posebno obraćanje svim ljudima dobre volje i prva rečenica u tom apelu glasila je ovako:

"Ukrajina je u predsmrtnom grču! ... Pred cijelim svijetom mi ponovo protestiramo protiv progona malih, invalida, slabih i nevinih, a njihove mučitelje osuđujem pred sudom Svevišnjega.

Krv radnika koji su gladni orali crnicu

Ukrajine poziva nebo na osvetu, a glasnici gladnih dopiraju do ušiju Gospoda Savaota". To su vrlo duboke i dirljive riječi napisane od strane mitropolita Andreja Šeptyckoga zajedno s našim halyčkim biskupima.

Knjiga "Sveta Stolica i Holodomor" izdana je na engleskom jeziku i zato nije pristupačna širokoj čitateljskoj javnosti. Ali ja se nadam da ćemo ju mi prevesti na ukrajinski i na taj način napraviti još jedan korak u istraživanju povijesti Holodomora. Danas tražimo one koji bi nam mogli pomoći da to napravimo.

- Blaženi, koju preporuku možete dati stanovnicima Ukrajine za bolju slogu unutar društva i koncenzus u odnosu prema Holodomoru 1932.–33. godine?

- Mi moramo bolje upoznati stvarnost. U sadašnje vrijeme često nas dijele ne samo pojedine povijesne činjenice nego i različite ideologije koji još uvijek vladaju umovima mnogih ljudi. I te ideologije često se na umjetan način oživljavaju.

Ja bih samo pozvao sve da dođu na Dan sjećanja žrtava Holodomora u memorijalni kompleks Memorijal sjećanja u Kyjivu. Samo da budu tamo. I mislim da će ono što tamo vide razbiti sve mitove.

Svake godine kad dolazim na Memorijal sjećanja, saznajem nešto novo za sebe – osim onoga što se može dobiti iz novog istraživanja ili knjige. Recimo, prošle godine bio je jedan takav događaj. Organizirana je procesija djece sa svijecama u znak da su od gladi prije svega ginuli najmanji. Ali zajedno s djecom u njoj je bio odrasli muškarac. Jedan od novinara pitao ga je: "Zašto sudjelujete u obilježavanju tog Dana sjećanja?" Njegov je odgovor bio takav: "Veliki dio moje obitelji poginuo je za vrijeme Holodomora, a ja još i danas ne znam gdje im je grob. I dok nije bilo ovog spomenika nismo ni imali mjesto gdje bi bilo moguće da se sjetimo obitelji i pomolimo se."

Bio sam poražen! Taj je čovjek govorio o nečem što se prenosi u naraštaje kao obiteljsko pamćenje! Napokon kad se pojavilo mjesto sjećanja na nevine žrtve taj čovjek može otići i staviti svijecu uspomene. A koliko je pak još neizvjesnih zajedničkih grobnica koje čuva ukrajinska zemlja?!

Razgovor je vodio Myroslav Otkovč za "Povijesnu Pravdu"

S ukrajinskog prevelea Marija Meleško
Iz ukrajinskih medija pripremili
Marija Meleško i Viktor Filima

Skupština Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske

• Skupštinu je otvorio i pozdravio sve delegate i goste predsjednik Ukrajinske zajednice RH g. Nikola Zastrižni

Šesta izvještajna Skupština Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske održana je 27. siječnja 2013. godine, u Slavonskom Brodu, u prostorijama Restorana "Brod". Na Skupštini je bilo nazočno 26 delegata.

Iz Grada Zagreba:

Ostap Filima, Boris Graljuk, Andrej Pavlešen, Slavko Burda i Irena Nagy

Iz Primorsko-goranske županije:

Vasyly Jenjko i Viktor Filima

Iz Sisačko-moslavačke županije:

Emil Ovad, Ivanka Slot, Mirko Fedak i Ivan Semenjuk

Iz Brodsko-posavske županije:

Nikola Zastrižni, Vlado Karešin, Jasna Bek, Željko Has, Željko Koropatnicki, Josip Koćubi i Darko Karamazan

Iz Osječko-baranjske županije:

Oksana Martinjuk i Oksana Sturko

Iz Vukovarsko-srijemske županije:

Vasily Voras, Tetjana Ramač, Igor Semenjuk, Nataša Vovk, Miroslav Vovk, i Vladimir Matušinski, te Marija Semenjuk Simeunović, tajnica Ukrajinske zajednice RH, Mihajlo Semenjuk, predstavnik ukrajinske nacionalne manjine Brodsko-posavske županije i gosti članovi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina“ – Slavonski

Brod Ankica Verhas, Jesenka Miškov i Stanislav Farina.

Skupštinu Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske je otvorio i sve nazočne pozdravio Nikola Zastrižni, predsjednik Ukrajinske zajednice RH, a u ime domaćina sve nazočne je pozdravio i zaželio uspješan rad Vlado Karešin, zamjenik predsjednika Ukrajinske zajednice RH i predsjednik Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina“ – Slavonski Brod.

U Radno predsjedništvo Skupštine su izabrani: Nikola Zastrižni, predsjednik Radnog predsjedništva, a Boris Graljuk, Oksana Sturko, Željko Has, Ivanka Slot i Nataša Vovk za članove Radnog predsjedništva. Za zapisničara je izabrana Marija Semenjuk Simeunović, a za ovjerevitelje zapisnika izabrani su Vasily Voras i Tetjana Ramač. Marija Semenjuk Simeunović, tajnica Ukrajinske zajednice RH iznijela je i obrazložila programska i financijska izvješća za proteklu 2012. godinu, koja su nakon provedenog glasanja jednoglasno usvojena. Predsjednik Nadzornog odbora Ukrajinske zajednice RH Viktor Filima nazočnim članovima Skupštine podnio je pisano izvješće Nadzornog odbora za 2012. godinu te je ustvrdio da je Ukrajinska zajednica RH u 2012. godini poslovala sukladno Statutu Ukrajinske

zajednice RH i zakonskim propisima. Izvješće Nadzornog odbora delegati Skupštine su jednoglasno usvojili.

Na Skupštini su predložene osnovne smjernice rada u 2013. godini, a među najvažnijim su nastavak procesa revitalizacije nastave na ukrajinskom jeziku, stvaranje preduvjeta i otvaranje novih razrednih odjeljenja, te organizacija tradicionalnih ljetnih škola za ukrajinski jezik u Hrvatskoj i Ukrajini. Zatim izdavanje glasila ukrajinska zajednice „Vjesnika ukrajinske zajednice Hrvatskoj“, tiskanje i prezentacija knjiga, brošura i monografija, organizacija i održavanje tradicionalnih kulturnih manifestacija, te VI. Središnje manifestacije Ukrajinaca u Hrvatskoj koja će se ove godine održati u Osijeku. Nadalje osnivanje novih ukrajinskih kulturno-prosvjetnih društava u sredinama značajnije koncentracije Ukrajinaca u Hrvatskoj: u Istarskoj, Dubrovačko-neretvanskoj, Splitsko-dalmatinskoj i Međimurskoj županiji i drugim županijama i sredinama, te poticanje svekolike daljnje suradnje između hrvatskih i ukrajinskih gradova, općina i županija.

Na Skupštini su analizirani i nedavno objavljeni rezultati Popisa stanovništva 2011. godine, te je zaključeno kako je potrebno i dalje kvalitetno i kontinuirano raditi na animaciji i afirmaciji pripadnika ukrajinske nacionalne manjine, a posebno je potreban daljnji kvalitetan rad s djecom i mladima kako bi broj pripadnika ukrajinske nacionalne manjine imao tendenciju još većeg rasta. Isto tako na Skupštini su predložene izmjene i dopune Statuta Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske, no zaključeno je kako je o ovome potrebna šira rasprava, te je dogovoreno da se u svim sredinama provede rasprava oko izmjena i dopuna Statuta Ukrajinske zajednice RH i da se eventualni prijedlozi dopuna i izmjena Statuta dostave u pisanom obliku tajništvu UZRH kako bi se o njima moglo raspraviti na

• Radno Predsjedništvo Skupštine: Ž. Has, I. Slot, M. Semenjuk-Simeunović, N. Zastrižni, O. Sturko, B. Graljuk, N. Vovk

● Sudionici VI. izvještajne Skupštine Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske

tematskoj sjednici Predsjedništva Ukrajinske zajednice RH. Gospodin Boris Graljuk izložio je nazočnima projekt gradnje i postavljanja spomenika Tarasu Hryhorovyču Ševčenku u Zagrebu povodom 200-godišnjice rođenja ovog najvećeg ukrajinskog pisca. Naglašena

je važnost ovog projekta za sve pripadnike ukrajinske nacionalne manjine u Hrvatskoj te je zaključeno kako bi Ukrajinska zajednica RH trebala biti nositelj ovog projekta u suradnji s relevantnim ukrajinskim institucijama i udrugama u Zagrebu i Veleposlanst-

vom Ukrajine u Republici Hrvatskoj.

Nakon završetka Izvještajne skupštine Ukrajinske zajednice RH održana je i XXXIX. sjednica Predsjedništva Ukrajinske zajednice RH.

Irena Nagy

XXXIX. sjednica Predsjedništva Ukrajinske zajednice RH

Nakon završetka šeste Skupštine Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske, 27. siječnja 2013. godine u Slavonskom Brodu, u prostorijama Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina“ – Slavonski Brod u Radničkom domu, održana je XXXIX. sjednica Predsjedništva Ukrajinske zajednice RH.

Sjednicu je otvorio i njome predsjedao predsjednik Ukrajinske zajednice RH g. Nikola Zastrižni, a u ime domaćina, na početku sjednice, sve nazočne je pozdravio Vlado Karešin, zamjenik predsjednika Ukrajinske zajednice RH i predsjednik Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Ukrajina“ – Slavonski Brod. Sjednica Predsjedništva Ukrajinske zajednice RH vođena je prema predloženom dnevnom

redu.

Sukladno novoj metodologiji Savjeta za nacionalne manjine sve udruge koje donacije dobivaju putem Savjeta za nacionalne manjine RH dužne su otvoriti novi žiro-račun koji će biti namijenjen isključivo donacijama Savjeta za nacionalne manjine RH. Predsjedništvo Ukrajinske zajednice RH jednoglasno je donijelo odluku da se otvori novi žiro-račun namijenjen donacijama Savjeta za nacionalne manjine RH.

Naj sjednici Predsjedništva UZRH za odgovornu osobu i tehničkog organizatora ljetnih škola za ukrajinski jezik i kulturu jednoglasno je imenovan Vlado Karešin. Dosadašnja praksa je pokazala kako je metoda održavanja ljetnih škola u Ukrajini

najučinkovitija za izučavanje ukrajinskog jezika pa je predloženo da se razmotri mogućnost održavanja ljetne škole za ukrajinski jezik i kulturu za stariju grupu polaznika na nekoj od prikladnih lokacija u Ukrajini. Za izradu nastavnog programa za ljetne škole za mladu i stariju skupinu polaznika zadužena je Tetjana Ramač.

Predsjedništvo Ukrajinske zajednice RH jednoglasno je donijelo i odluku o isplati akontacija udrugama članicama Ukrajinske zajednice RH za siječanj i veljaču 2013. godine prije odluke o raspodjeli sredstava Savjeta za nacionalne manjine RH za 2013. godinu, kako bi udruge mogle neometano nastaviti s normalnim radom i ostvarivanjem predviđenih programa.

Irena Nagy

U Zagrebu obilježena 21. obljetnica uspostave diplomatskih odnosa Ukrajine i Hrvatske

U Zagrebu je 21. veljače 2013. godine, u prostorijama vijećnice Hrvatske gospodarske komore, svečanom akademijom obilježena 21. obljetnica uspostave diplomatskih odnosa Ukrajine i Republike Hrvatske, koju su organizirali Veleposlanstvo Ukrajine u Republici Hrvatskoj i Hrvatsko-ukrajinsko društvo prijateljstva Zagreb.

Svečanoj akademiji prisustvovali su mnogi politički i akademski uglednici, predsjednik Hrvatsko-ukrajinskog društva prijateljstva g. Stjepan Mesić, počasni predsjednik Hrvatsko-ukrajinskog društva prijateljstva dr. sc. Franjo Gregurić, potpredsjednik Hrvatsko-ukrajinskog društva prijateljstva mr. sc. Teodor Fricki, saborska zastupnica i predsjednica Međuparlamentarne skupine prijateljstva Hrvatske i Ukrajine Hrvatskog sabora gđa Gordana Sobol, dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Damir Boras, doajeni Katedre za ukrajinski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu mr. sc. Rajisa Trostynska i prof. dr. sc. Milenko Popović, župan Brodsko-posavske županije dr. vet. med. Danijel Marušić, gradonačelnik Grada Lipika g. Antun Haramija i predsjednik Gradskog vijeća Grada Lipika, g. Ivan Molnar, predstavnik Grada Zagreba gđa Katarina Milković, mr. sc. Ivica Trnokop, prvi opunomoćeni predstavnik RH u Ukrajini, mr. sc. Marjan Kombol, bivši veleposlanik RH u Ukrajini, predsjednik Koordinacije hrvatskih društava prijateljstva g. Andrija Karafilipović, potpredsjednica Hrvatske gospodarske komore gđa Vesna Trnokop Tanta, Boris Graljuk, zastupnik IV. saziva Hrvatskog sabora, Viktor Filima, Predstavnik ukrajinske nacionalne manjine Grada Zagreba, Slavko Burda, predsjednik Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva „Kobzar” – Zagreb i potpredsjednik Europskog kongresa Ukrajinaca, predstavnici ukrajinske zajednice i mnogi drugi.

Svečana akademija je započela intoniranjem himni Hrvatske i Ukrajine, a zatim je prisutne pozdravio i obratio im se prigodnim riječima veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj Oleksandr Levčenko. Gospodin Marjan Kombol koji je vodio program svečanosti, iznio je povijesni tijek priznavanja neovisnosti i uspostave diplomatskih odnosa

Hrvatske i Ukrajine. Gospodin Ivica Trnokop kao aktivni sudionik i osoba koja je doprinijela tako brzom međusobnom priznanju Hrvatske i Ukrajine podijelio je s prisutnima svoja sjećanja na dane koji su prethodili međusobnom priznanju i uspostavi diplomatskih odnosa dviju država.

Na iznimno prijateljstvo dviju zemalja ukazuje i činjenica da je prvi državnički posjet prvog predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana bio službeni posjet Ukrajini i to 20.–21. svibnja 1991. godine. Dana 5. prosinca 1991. godine Republika Hrvatska priznala je državnu neovisnost Ukrajine, a 11. prosinca 1991. godine Ukrajina je kao prva članica Ujedinjenih naroda i tada nuklearna sila priznala državnu neovisnost Republike Hrvatske. Bilo je to više od mjesec dana prije 15. siječnja 1992. kada je Hrvatsku priznalo svih 12 tadašnjih članica Europske Unije, te još i Austrija, Kanada, Bugarska, Mađarska, Poljska, Malta, Norveška i Švicarska. Diplomatski odnosi između Hrvatske i Ukrajine uspostavljeni su 18. veljače 1992. godine. Gospodin Ivica Trnokop bio je prvi opunomoćeni predstavnik Republike Hrvatske u Ukrajini sve do 17. prosinca 1992. godine kada je u Kyjivu na dužnost stupio prvi veleposlanik Republike Hrvatske u Ukrajini g. prof. dr. sc. Onesin Cvitan.

Prisutnima se zatim obratila gospođa Gordana Sobol, predsjednica Međuparlamentarne skupine prijateljstva Hrvatske i Ukrajine Hrvatskog sabora. Članove međuparlamentarnih skupina prijateljstva imenuje Odbor za međuparlamentarnu suradnju Hrvatskog sabora na temelju prethodno provedene ankete među zastupnicima. Zastupnici se opredjeljuju za pojedinu međuparlamentarnu skupinu prijateljstva na temelju poznavanja određene zemlje, regije, znanja jezika te vlastitih sklonosti. Gospođa Sobol se u svom izlaganju zahvalila gospodinu Borisu Graljuku koji je kao saborski zastupnik bio osnivač i prvi predsjednik Međuparlamentarne skupine prijateljstva Hrvatske i Ukrajine Hrvatskog sabora te je postavio temelje za daljnju kvalitetnu međuparlamentarnu suradnju skupine prijateljstva Hrvatska – Ukrajina Hrvatskog sabora i Ukrajinskog parlamenta Verhovne Rade Ukrajine. Gospođa Sobol istaknula je kako

ovakva suradnja dvaju parlamenata daje poseban pečat odnosima dviju država, Republike Hrvatske i Ukrajine, te da je potrebno ovakvu suradnju daljnje razvijati i unaprijedivati.

Gospođa Vesna Trnokop Tanta, potpredsjednica Hrvatske gospodarske komore osvrnula se na gospodarsku suradnju dviju zemalja, gdje se bilježi značajan napredak u gospodarskim odnosima, a naznake su i još bolje suradnje i intenziviranja odnosa. Gospođa Tanta najavila je i delegaciju ukrajinskih gospodarstvenika koja bi početkom proljeća trebala posjetiti Hrvatsku te tako konkretno unaprijediti gospodarsku suradnju.

U kulturno-umjetničkom dijelu ove svečane akademije nasupio je ansambl ukrajinskog društva „Kalyna” iz Rijeke sa svojim voditeljem Borysom Denysjukom i posebnim gostom Alenom Polićem. Alen Polić i ukrajinsko društvo „Kalyna” 2011. godine osvojili su prvu nagradu na Melodijama Istre i Kvarnera s pjesmom „Črna”. Za svoj impresivni nastup ukrajinsko društvo „Kalyna” nagrađeno je gromoglasnim aplauzom. Mladi studenti ukrajinistike Filozofskog fakulteta u Zagrebu okupljeni u Klub studenata ukrajinistike prisutne su oduševili svojim nastupom otpjevavši pjesmu na riječi Tarasa Hryhoroviča Ševčenka „Dumy moji, dumy moji”, izrecitiravši pjesmu Ivana Franka „Mojsej” te otpjevavši šaljivu ukrajinsku pjesmu „Oj služiv ja pana”. Prisutnima su se predstavili i sudinioci prošlogodišnjeg međunarodnog kampa u Međunarodnom dječjem centru Artek na Krymu u Ukrajini. Sudinioci su otpjevali himnu Međunarodnog dječjeg centra Artek, a prisutni su ih za njihovu izvedbu nagradili velikim aplauzom.

Na samom kraju svečane akademije veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj g. Oleksandr Levčenko je u ovoj posebnoj prigodi gospođi Gordani Sobol, predsjednici Međuparlamentarne skupine prijateljstva Hrvatske i Ukrajine Hrvatskog sabora i gospodinu Franji Greguriću, počasnom predsjedniku Hrvatsko-ukrajinskog društva prijateljstva, dodijelio i uručio zahvalnicu Veleposlanstva Ukrajine u RH za njihov dugogodišnji doprinos, nesebičan i vrlo uspješan rad na unapređenju odnosa Republike Hrvatske i Ukrajine.

Irena Nagy

172 ugovora o korištenju sredstava iz Proračuna Grada Osijeka za 2013. godinu

Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo "Lesja Ukrajinka" – Osijek dobilo sredstva za održavanje kulturne manifestacije

● Gradonačelnik Osijeka Krešimir Bubalo

● Krešimir Bubalo i Ljerkica Hedl

● Oksana Martinjuk i Krešimir Bubalo

Osijeka za 2013. godinu.

Gradonačelnik Bubalo čestitao je prisutnima na kvalitetnim programima i projektima te istaknuo da su 172 ugovora vrijedni milijun i pol kuna. Grad Osijek će sufinancirati projekte i programe iz svih područja života i rada, među kojima je velik broj projekata iz kulture.

Natječaj je proveden na devet različitih područja djelovanja: ljudska i manjinska prava (11 projekata), demokratizacija i razvoj civilnog društva (14 projekata), stvaralaštvo mladih (9 projekata), zaštita okoliša (6 projekata), komunalno stambeno područje (2 projekta), gospodarstvo - neprofitno poduzetništvo i socijalno zapošljavanje (11 projekata), izvaninstitucionalno obrazovanje (12 projekata), zdravstvena i socijalno-humanitarna

zaštita (58 ugovora) te djelovanje udruga proisteklih iz Domovinskog rata (14 projekata).

Najviše sredstava, 560 tisuća kuna izdvojeno je za projekte iz kulture, 325 tisuća dobili su projekti iz zdravstva i socijale dok je 200 tisuća podijeljeno udrugama proisteklim iz Domovinskog rata.

Gradonačelnik Bubalo pohvalio je nove projekte i pravovremeno predana izvješća o radu za proteklu godinu, naglasivši kako udruge daju veliki doprinos razvoju Grada.

Iz proračuna Grada Osijeka sredstva je dobilo i Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo "Lesja Ukrajinka" – Osijek za projekt kulturne manifestacije.

Olesja Martinjuk

9. godišnja izvještajno-izborna skupština UKPD "Taras Ševčenko" - Kaniža

● Radno Predsjedništvo skupštine: M. Has, K. Tančin, Ž. Has, Ž. Vegeš

U nedjelju, 17. veljače 2013. godine Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo „Taras Ševčenko“ iz Kaniže održalo je 9. po redu godišnju Izvještajno-izbornu skupštinu.

Skupštini su nazočili predsjednik Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske g. Nikola Zastrižni, g. Vlado Karešin, Predstavnik ukrajinske nacionalne manjine Grada Zagreba g. Viktor Filima, Predstavnik ukrajinske nacionalne manjine Grada Slavonskog Broda g. Mihajlo Semenjuk, predstavnici Općine Bebrina te članovi kulturnih udruga iz Kaniže.

Na sjednici je pročitano izvješće o radu Društva tijekom 2012. godine i podneseno financijsko izvješće

za proteklu godinu. Predsjedništvo je upoznalo članove s planom i programom aktivnosti u narednom razdoblju, odnosno u 2013. godini. Predloženi plan i program jednoglasno su usvojeni. Također, zamijenjena su tri člana Predsjedništva i jedan član Nadzornog odbora.

Nakon detaljnog izvještaja pjevačka sekcija "Ne zaboravi" UKPD „Taras Ševčenko“ otpjevala je nekoliko ukrajinskih pjesama. Goste je zabavljao tamburaški sastav KUD-a „Posavac“.

Gosti su uživali uz pjesme tamburaša, a članovi UKPD "Taras Ševčenko" priredili su malu zakusku.

Mirjana Has

○ Pjevačka skupina UKPD "Taras Ševčenko" - Kaniža

Miljenić može spasiti Zadorožnog od političkog progona u Ukrajini

Protivimo se izručenju zemljama koje nemaju potvrđene demokratske standarde - Moldovi, Bjelarusi, Rumunjskoj, Turskoj, Rusiji i Ukrajini – kazao je Čičak

● Predsjednik HHO-a Ivan Zvonimir Čičak

Hrvatski helsinški odbor javno je tražio od ministra pravosuđa Orsata Miljenića da se Andrij Eduardovyč Zadorožnyj ne izruči Ukrajini. Još je u prosincu Vrhovni sud odlučio da se Zadorožnog, koji je trenutno u pritvoru u Osijeku, izruči Ukrajini, no zbog opasnosti od političkog progona za Zadorožnog su se zauzele Fond braće Klyčko, kojeg potpisuje vođa ukrajinske oporbe, boksač Vitalij Klyčko, te frakcija u ukrajinskom parlamentu Naša Ukrajina-Narodna samoobrana.

Oni preko HHO-a mole Hrvatsku da Zadorožnog ne izruče. On se, objašnjava šef HHO-a Ivan Zvonimir Čičak, spominje kao jedan od svjedoka obrane u novom procesu protiv bivše premijerke Julije Tymošenko, a dvojica svjedoka su već likvidirana. Kako je u pismu HHO-u objasnio ukrajinski odvjetnik Zadorožnog traže zbog

“obmane banke i prisvajanja novaca” za što ga Sigurnosna služba Ukrajine nije prijavila poreznom inspektoratu već odmah tražila bezuvjetnu kaznenu odgovornost, a od nepoznatih su mu ljudi stizali zahtjevi da im mora dati polovicu svoje mreže od 70 restorana „Kozyrna karta“.

– U Ukrajini se procesi vode po zakonu iz 1963. godine. HHO se načelno ne protivi izručenima, ali ne i državama koje ne garantiraju nepristrano suđenje bez miješanja dnevne politike u presumpciju nevinosti i zatorske uvjete. Protivimo se izručenju zemljama koje nemaju potvrđene demokratske standarde – Moldovi, Bjelarusi, Rumunjskoj, Turskoj, Rusiji i Ukrajini – kazao je Čičak. Nada se da će ministar Miljenić ubrzo donijeti odluku o neizručenju i spasiti Zadorožnog od političkog progona u Ukrajini.

● Julija Tymošenko

Pakračka bolnica specijaliste uvozi iz Ukrajine

● Opća županijska bolnica Pakrac

Od početka godine iz Opće županijske bolnice Pakrac otišlo je čak sedam liječnika, dvojica u mirovinu, a ostali u druge bolnice. Za ustanovu kojoj gravitira 100.000 stanovnika iz tri županije to je veliki problem.

– Rad na odjelima i u specijalističkim ambulantama zasad nije ugrožen jer smo organizirali zamjene iz drugih

gradova, no pacijenti nedostatak liječnika osjećaju kroz liste čekanja. Tako se npr. u internističkoj ambulanti na neke pretrage čeka i više od 100 dana. Usto, plaćanje dolaska liječnika iz drugih bolnica povećava nam troškove, što bi se moglo negativno odraziti na poslovanje ustanove – kazao je ravnatelj Krunoslav Kelemen.

Pakračka bolnica proteklih je mjeseci objavila dva natječaja za radna mjesta liječnika, ali se nitko nije javio. Stoga je uprava bolnice liječnike odlučila uvesti iz Ukrajine, iz Drohobyča, grada prijatelja susjednog Lipika.

– Ideju su nam dali naši prijatelji iz Slovačke koji kažu da imaju iznimno dobro iskustvo s liječnicima iz Ukrajine jer su jako stručni i žele raditi. U Drohobyču ih ima čak 2500, a mjesečna im plaća iznosi oko 250 eura. Ovdje bi im početna plaća bila 1200 eura pa vjerujem da ćemo uspjeti tamo naći potrebne specijaliste – kazao je K. Kelemen. Uz znatno veću plaću, dodao je, ukrajinskim liječnicima bit će osigurani i stanovi koje bolnica i inače ima u svom vlasništvu. Što brži dolazak liječnika iz Drohobyča u Pakrac pokušava se riješiti i preko ukrajinskog veleposlanika u Hrvatskoj, s kojim je ravnatelj Kelemen već razgovarao u dva navrata tako da se u pakračkoj bolnici nadaju dolasku kolega iz Ukrajine na proljeće.

Večernji list

Iz hrvatskih medija pripremio Viktor Filima

Obnova Verdijeve opere "Macbeth" u HNK Rijeka

Primadona riječke Opere ukrajinska sopranistica Oljha Kaminska za Verdijev 200. rođendan

• Oljha Kaminska i Siniša Hapač

Svoj program u 2013., godini velike obljetnice Giuseppea Verdija odnosno 200. godišnjice njegova rođenja, riječki HNK Ivana pl. Zajca započinje obnovom njegove opere "Macbeth" pod ravnanjem maestra Nikše Bareze i u režiji Ozrena Prohića.

Na siječanjском programu su bile dvije izvedbe ove operne predstave: u subotu i ponedjeljak, 12. i 14. siječnja.

Ulogu Macbetha pjevao je Siniša Hapač, a ulogu Lady Macbeth Oljha Kaminska. Ulogu Banca tumačio je Siniša Štork, Macduffa Davor Lešić, Malcoma Voljen Grbac, a ulogu Dame Milica Marelja. U ostalim su ulogama Dario Bercig, Darko Matijašević, Saša Matovina, Nenad Vukelić, Vlatka Dobrijević i Antonio Haller.

Scenografiju potpisuje Ozren Prohić, kostimografiju Sandra Dekanić, a koreografkinja i suradnica za scenski pokret je Jasna Frankić-Brkljačić. Oblikovatelj svjetla je Boris Blidar, zborovođa Igor Vlajnić, a koncert-majstor je Romeo Drucker.

Verdijeva opera "Macbeth" intrigantna je priča o ambiciji i vlasti, a redatelj Ozren Prohić odlučio se za suvremenu inscenaciju, suvremeno čitanje s pogledom iz našeg vremena, a bavi se pitanjem ostvarenja vlastite ambicije preko žrtava, pitanjem patološke ambicioznosti koja uništava svaki

međuljudski odnos i ljubav te pitanjem kako ostvarene ambicije i duboke želje često proizvode patnju u drugih. Predstava je premijerno izvedena 22. veljače 2008. godine.

Inače, ova je opera prvi susret Verdija sa Shakespeareom, a od praiizvedbe 1847. godine do ponovne izvedbe u Parizu 1865. godine djelo je doživjelo dosta preinaka. Zgušnjavanje dramskih prizora, sabijanje silnica ljudskih strasti na najintenzivnije rezultira fascinantnom emotivnosti. Često zgusnuti dijalozi postižu iznimnu napetost, a u glazbenom smislu nalikuju na recitative. Sve to pridonosi onome što je, kroz ovo djelo, revolucioniralo talijansku operu devetnaestoga stoljeća. Opera postaje drama koja se dubinski bavi ljudskom manom i to onom koja se bavi ljudskom strasti za vlašću.

Vjesnik. HRT, Večernji list, Novi list i Glas Istre

Iz hrvatskih medija pripremio Viktor Filima

Prvi susret s a cappella glazbom Valentyna Sylvestrova

• Zbor Hrvatske radiotelevizije

Koncertni ciklus Zbora Hrvatske radiotelevizije pod nazivom Sfumato još je jednom opravdao i potvrdio svoj podnaslov: duhovni zvuci, boje i oblici.

Pohvalu zaslužuje odluka maestra Bilića da koncert iz svečane dvorane spusti u predvorje Mimare. Maestro Tonči Bilić priuštio je u utorak navečer 29. siječnja 2013. godine slušateljima koncerta i u Muzeju Mimara i na frekvencijama Trećeg programa Hrvatskog radija jedno novo i uzbudljivo

iskustvo, poznanstvo koje obogaćuje i sluh i duh. Vjerojatno prvi put u Hrvatskoj zazvučala je zbarska a cappella glazba suvremenog ukrajinskog skladatelja Valentyna Sylvestrova rođenog 1937. u Kyjivu.

U dojmljivim izvedbama Sylvestrovljevih liturgijskih napjeva (Litanije, Četiri duhovne pjesme, Blagoslovi dušo moja, Sveti Bože, Credo, Gloria, Kerubinska pjesma, Blaženstva, Ave Maria i Aleluja) uz Zbor HRT-a značajan su doprinos dali i izvrsni vokalni solisti Ivana Garaj Korpar, Martina Gojčeta Silić, Ivo Gamulin Gianni i Luciano Batinić.

Nakon bliskog susreta s osebnom glazbom sasvim je razumljivo oduševljenje Alfreda Schnittkea koji je, kako navodi uzorna i opsežna programska knjižica, Sylvestrova nazvao "najvećim skladateljem naše generacije". Pohvalu zaslužuje i ispravna odluka maestra Bilića da koncert iz svečane dvorane spusti u predvorje Mimare koje je, zahvaljujući i velikom broju slušatelja, bilo akustički i vizualno sjajan ambijent ovoj uspjeljoj glazbenoj večeri.

Mistika Valentyna Sylvestrova u ciklusu Sfumato

• Maestro Tonči Bilić i Zbor HRT-a

Zbor HRT-a pod vodstvom šefa-dirigenta Tončija Bilića posegnuo je u bogato vokalno stvaralaštvo suvremenih skladatelja koji potječu s područja bivšeg Sovjetskog Saveza. Na njihovim koncertima u ciklusu Sfumato već smo imali prigode slušati interpretacije mističnih, duhovnih partitura Arva Pärta i Giye Kanchelija koji se smatraju vodećim predstavnicima tzv. minimalizma, kao i Alfreda Schnittkea, a sada su posegnuli i za opusom ukrajinskog skladatelja Valentyna Sylvestrova (1937.).

Riječ je o glazbeniku čiji opus mnogi svrstavaju među najprivlačnije i najimpre-

sivnije izričaje suvremene skladateljske scene kojega je njegov tri godine stariji sunarodnjak, Alfred Schnittke prozvao "najvećim skladateljem naše generacije". Dokazavši se na području instrumentalne, simfonijske i komorne glazbe, Sylvestrov se zbarskom počeo baviti nešto kasnije, pojašnjivši: "Kao individualistu, zborovi mi nikada nisu bili u središtu interesa." Na poticaj Mykole Hobdyča, šefa-dirigenta Kyjivskog komornog zbora, uronio je dublje u golemu vokalnu ostavštinu istočnoeuropske a cappella tradicije, ortodoksne crkve i liturgije stvorivši novi glazbeni svijet, blizak tzv. svetom minimalizmu od kojega ga ipak razlikuje pristup koji je sam opisao kao "odgovor i odjek na ono što već postoji". Tretirajući zbor kao skupinu suzdržanih solista i dijeleći ih na manje sekcije, dobio je jedinstvene zvučne i harmonijske efekte, ali i izrazitu fleksibilnost melodija i ritma. Veliku ulogu u tome odigrale su i izvedbe spomenutog Kyjivskog komornog zbora pod ravnanjem Mykole Hobdyča, koji je 2006. i 2007., među ostalim, snimio Liturgijske napjeve te Aleluju, djela koja su Zbor HRT-a i maestro Tonči Bilić odlučili pred-

staviti u Sfumatu.

Okosnicu čine liturgijski elementi pravoslavne crkve, no napjevi nisu namijenjeni za korištenje u crkvenim obredima. U cjelini, ciklus Liturgijski napjevi slijedi principe čiste glazbene logike, dok uglazbljenje teksta odražava ekumenski pristup. Istovremeno, prisutnost Sylvestrovljeva lirikom obojena osobnog jezika svjedoči o njegovu poimanju glazbe kao pjesme, "čak i kada se ne može pjevati u doslovnom smislu. To nije filozofija, niti sustav uvjerenja, već pjesma sa svojim vlastitim svijetom, te istovremeno glazbeno svjedočanstvo postojanju."

Maestro Tonči Bilić i Zbor Hrvatske radiotelevizije

Čista ljepota zvuka ono je što mnogi ističu kao najimprezivniju karakteristiku Sylvestrovljeve glazbe, u što su se mogli uvjeriti i posjetitelji Muzeja Mimara u utorak, 29. siječnja, ali i slušatelji Trećeg programa Hrvatskoga radija u izravnom prijenosu.

Vjesnik. HRT i Večernji list

Iz hrvatskih medija pripremio Viktor Filima

Koncert i prigodno druženje u Zagrebu

U prostorijama Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Kobzar" – Zagreb, u Vodovodnoj ulici u Zagrebu, 7. veljače 2013. godine održan je koncert i druženje članova, simpatizera i prijatelja Društva.

Pozdravne riječi mnogobrojnim okupljenim članovima uputio je predsjednik Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Kobzar" – Zagreb g. Slavko Burda. Gospodin Slavko Burda istaknuo je kako je ovo već tradicionalno druženje članova, simpatizera i prijatelja Društva uoči početka Korizmenog posta, a ove godine prigodnim koncertom su nas počastile dugogodišnje aktivne članice UKPD "Kobzar" – Zagreb gospođa Tajana Seder-Zalusky i gospođa Dragana Petravić.

Prigodnim riječima nazočnima su se obratili g. Ostap Filima, zamjenik predsjednika Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske i g. Viktor Filima, Predstavnik ukrajinske nacionalne manjine Grada Zagreba, a u ime Ukrajinske zajednice Grada Zagreba nazočne je pozdravila i obratila im se gospođa Tatjana Šagadin, zamjenica predsjednika Ukrajinske zajednice Grada Zagreba.

Na scenu su zatim izašle gospođa Tajana Seder-Zalusky i gospođa Dragana Petravić, kao klavirska pratnja, poklonivši nazočnima pjesme iz svog repertoara.

Tajana Seder-Zalusky diplomirala je violončelo na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u klasi prof. M. Nagyja. Usavršavala se u Beču kod prof. Adalberta Skocica i u Sjedinjenim američkim državama kod prof. Ricka Mooneya. Nastupala je samostalno i u sklopu komornih ansambala (ansambl "Romanca" i sada trio "Gracije"). Pedagoškim radom kao dugogodišnji pedagog i profesor violončela bavi se već 25 godina i odgojila je brojne đake od kojih su nekolicina postali svirači u orkestrima i profesori na školama. U svoje bogato pedagoško iskustvo prof. Tajana Seder je uvrstila i Suzuki metodu koju uspješno primjenjuje na malu djecu i koju je usavršila u Americi kod Prof. Ricka Mooneya. Gospođa Tajana Seder-Zalusky također aktivno nastupa na brojnim javnim i dobrotvornim koncertima. Gospođa Seder-Zalusky isto tako je i dugogodišnja aktivna članica Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Kobzar" – Zagreb, a u ansamblu "Kobzar" je solistica te se uvijek rado odazove i uveliča kulturna događanja u UKPD "Kobzar" – Zagreb.

Posebno iznenađenje nazočnima na ovom koncertu priredila je gospođa Tatjana Šagadin koja se pridružila ovim akademskim umjetnicama svojim izrazito lijepim glasom, dajući posebnu čar ovom koncertu. Ovaj izrazito uspješan trio oduševio je sve nazočne i nadamo se da je ovo tek početak jedne vrlo uspješne suradnje te da ćemo još puno puta moći uživati u njihovim izvedbama ukrajinskih pjesama.

Nakon koncerta druženje je nastavljeno uz prigodni domjenak te je predsjednik UKPD "Kobzar" – Zagreb, g. Slavko Burda iskoristio priliku i upoznao je nazočne s mnogobrojnim daljnjim planiranim aktivnostima UKPD "Kobzar" – Zagreb i njihovom realizacijom u narednom razdoblju.

Irena Nagy

Materina priča: "Svi zajedno u EU"

• Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo "Taras Ševčenko" iz Kaniže u Zagrebu

Na Zagrebačkom Velesajmu u Zagrebu od 13. do 17. veljače 2013. godine održali su se Zagrebački sajam nautike i Crotour – 6. Međunarodni sajam turizma. Međunarodni sajam turizma se i ove godine održava pod visokim pokroviteljstvom Ministarstva turizma, koje je prepoznalo značaj i ulogu ove manifestacije u unapređenju i razvoju domaćeg turizma. U

sklopu ovih sajмова započeo je i ovogodišnji projekt "Svi zajedno – Hrvatsko naj".

Projekt "Svi zajedno – Hrvatsko naj" osmišljen je s ciljem promidžbe kulturnog turizma u Hrvatskoj, promocije hrvatske kulture, tradicije i stvaralaštva, kojim doprinosimo očuvanju i promicanju tradicijskih vrijednosti, kulture i ljepote naše domovine u zem-

lji i inozemstvu.

Projekt je započeo prošle godine u sklopu Crotour – Međunarodnog sajma turizma i u njemu je sudjelovalo preko 250 sudionika koji su prikazali hrvatsku baštinu s UNESCO-ve liste, ali su predstavljene i neke tradicijske manifestacije: Rabska fjera, Vinkovačke jeseni, Saljske užance, Festival čipke, Kaj su jeli naši stari i td.

Bitan doprinos uspješnosti ovog projekta dale su i daju i nacionalne manjine. U Republici Hrvatskoj priznate su 22 nacionalne manjine, a među njima i ukrajinska nacionalna manjina.

Svečani program nacionalnih manjina na Zagrebačkom Velesajmu u paviljonu 6 podijeljen je u dva dana, a započeo je 15. veljače 2013.

godine. Prvog dana brojnom gledateljstvu na Zagrebačkom Velesajmu se predstavila i ukrajinska nacionalna manjina. Ove godine ukrajinsku nacionalnu manjinu u RH i Ukrajinu zajednicu Republike Hrvatske predstavljalo je Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo "Taras Ševčenko" iz Kaniže sa svojom impresivnom i poznatom folk-

lornom skupinom. Još jednom su dječaci i djevojke članovi folklornog ansambla UKPD "Taras Ševčenko" – Kaniža zajedno sa svojim voditeljem g. Željkom Hasom uspjeli oduševiti mnogobrojnu nazočnu publiku otplesavši nekoliko ukrajinskih plesova za koja su bili nagrađeni gromoglasnim aplauzom.

Ovakvi nastupi izvrstan su pokazatelj kvalitetnog i predanog, požrtvovnog rada s najmlađim pripadnicima ukrajinske nacionalne manjine i primjer su uspješnog načina očuvanja ukrajinske kulture i tradicije.

Irena Nagy

"Ukrajinski bal" u Slavonskom Brodu

Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo „Ukrajina“ iz Slavonskog Broda je u subotu 19. siječnja 2013. godine, nakon višegodišnje stanke, u Restoranu „Brod“ održalo svoju tradicionalnu zabavu „BAL 2013“.

Balovise, skraćim prekidima, održavaju od davne 1984. godine. Ovogodišnjem balu odazvalo se oko 150 ljudi, članova Društva i njihovih prijatelja, a imali smo i drage goste iz drugih gradova Hrvatske. Posebno smo bili počašćeni dolaskom

našeg gradonačelnika Mirka Duspore sa suprugom koji je ujedno i otvorio „BAL 2013“.

Za program su se pobrinuli članovi folklorne skupine i mješovitog pjevačkog zbora Društva „Ukrajina“. Prikazani su ukrajinski svatovi – vesilja, koreografija koja je nakon mnogo godina obnovljena i ponovno uspješno izvedena, što je potvrđeno dugotrajnim pljeskom prisutnih gostiju. Za dobru zabavu i glazbu pobrinuo se glazbeni sastav „Zabava“

iz Kule (Vojvodina). Ples su započeli ukrajinskom glazbom koju su gosti s oduševljenjem prihvatili. Uz to je svirana i popularna glazba, te stari rok hitovi koji su bili pravo osvježanje za goste. Kao i na svakom balu do sada organiziran je roloples i veoma bogata tombola, a glavna nagrada je bila sedmodnevno ljetovanje na otoku Hvaru, poklon Hostela „Sunce“.

Ovogodišnji bal je znakovit i po tome što je svečano uručena titula „počasnog člana“ (uz člansku iskaznicu) bivšem dugogodišnjem predsjedniku Društva, g. Slavku Šmorhaju.

Gospodinu Slavku i njegovoj supruzi Nevenki uručen je i prigodan poklon povodom pedesete godišnjice braka, a oni su, kao i svake godine do sada, otvorili prvi ples čime se dobra zabava, na zadovoljstvo svih prisutnih, nastavila do ranih jutarnjih sati.

I ovaj bal je još jedan dokaz da Ukrajinci i nakon više od stoljeća prisutnosti na ovim prostorima čuvaju svoje običaje, jezik i kulturu.

Oljenka Zastržni

Святковий концерт "Слова любові" в місті Рієка

Члени Українського культурно-просвітнього товариства
"Дніпро" - Рієка презентували українську культуру в своєму місті

Українська громада Республіки Хорватія і Українське культурно-просвітнє товариство "Дніпро" - Рієка під патронатом Ради з питань національних меншин Республіки Хорватія та міста Рієка 21 жовтня 2012 року організували в Рієці святковий концерт під назвою "Слова любові". Урочистий концерт відбувся в чудовому залі Філодраматики. Будинок Філодраматики знаходиться в самому центрі міста Рієка, на вулиці Корзо. Споруду проектував для філармонійсько-драматичного товариства, на взірць середньоевропейських музичних установ, пан Джакомо Замматті, відомий архітектор з Рієки. Будинок Філодраматики був збудований в 1890 році. Він багато прикрашений ліпкою фасад будинку, а скульптури, рельєфні декорації і картини в концертному залі, де відбувся святковий концерт, виконані в стилі нео-рококо.

Цей святковий концерт анонсований як особливий, тому що режисер концерту, примадонна Опери Хорватського народного театру Івана шляхетного Зайца в Рієці і голова Українського культурно-просвітнього товариства "Дніпро" - Рієка пані Ольга Камінська задумала його, як зустріч аматорських Українських культурно-просвітніх товариств із Загреба, Славонського Броду, Каніжи, Липовлян, Осієка з видатними високоосвіченими академічними митцями з Рієки, які спільно працюють на збереженні і презентації української культури,

мови, традиції.

На початку концерту публіку привітала від імені організаторів голова Українського культурно-просвітнього товариства "Дніпро" - Рієка пані Ольга Камінська. Гостей також привітали посол України в Республіці Хорватія пан Олександр Левченко та голова Української громади Республіки Хорватія пан Микола Застрижний.

Представник української національної меншини міста Загреба пан Віктор Филіма анонсував видавництво книги присвяченої знаменитим українкам, автором якої є пані Ольга Камінська. Член Українського культурно-просвітнього товариства "Україна" зі Славонського Броду пані Ясна Бек прочитала присутнім вступні слова автора книги.

Концерт розпочала Тамара Мравац, член УКПТ "Дніпро" - Рієка, продекламувавши поезію Лесі Вознюк "Твори добро" та прозу Н. Красоткіної.

Потім на сцену вийшли наймолодші учасники концерту – дитячий танцювальний ансамбль "Малеча" Українського культурно-просвітнього товариства "Дніпро" - Рієка, вони виконали танець "Подояночка", який полонив серця глядачів. "Малечу" публіка нагородила голосними аплодисментами. А хореографію чудового дитячого таночку поставив пан Віталій Клок.

Молода віолончелістка Вікторія Склярєнко, член УКПТ "Дніпро" - Рієка виконала "Елегію" Габрієла

Фауре при супроводі Лесі Вукович на фортепіано. Наступною на сцену вийшла пані Любов Юдченко Кошмерл, член оперного ансамблю Хорватського народного театру імені Івана шляхетного Зайца в Рієці і член УКПТ "Дніпро" - Рієка, при супроводі пана Дражена Кошмерла на гармонії, винайнятою витончено виконала пісню "Скажи мені правду" Дмитра Павличка і Олександра Білаша. Флейтист оркестру Хорватського народного театру імені Івана шляхетного Зайца, флейтист Філармонії пан Давор Бушіч при супроводі на фортепіано Ніни Сімчич виконав композицію Кос Анатольського "Солов'їний романс".

Жартівливий український народний танок "Дві куми" виконали члени Балетного ансамблю Хорватського народного театру в Рієці і члени УКПТ "Дніпро" - Рієка пані Христина Луканец і пані Марта Воїнее, а хореографію поставив Віталій Клок. Валентин Склярєнко, член оркестру Хорватського народного театру імені Івана шляхетного Зайца в Рієці і член УКПТ "Дніпро" - Рієка виконав другу частину "Концерту для труби і оркестру" Л. Колодуба при фортепіанному супроводі Лесі Вукович.

Наступними на сцену вийшли тріо "Ватра" Українського культурно-просвітнього товариства ім. Лесі Українки з Осієка з трьома українськими народними піснями. Віктор Камінський, член оркестру Опери Хорватського народного театру ім. Івана шляхетного Зайца

і член УКПТ “Дніпро” - Рієка виконав при фортепіанному супроводі Ніни Сімчич “Скерцо” для фагота і фортепіано. Співачка хору Опері Хорватського народного театру ім. Івана шляхетного Зайца і член УКПТ “Дніпро” - Рієка пані Анамарія Кнего-Відович виконала пісню “Запливай же ружонько весела” на музику Х. Майбороди, слова Андрія Малишка.

Дуже змістовно член УКПТ “Дніпро” - Рієка пані Марта Мартінчич прочитала прозу Володимира Сосюри “Слова любові”, а молодий член УКПТ “Дніпро” - Рієка Рамано Мартінчич продекламував поезію “Любіть Україну” В. Сосюри. Слід наголосити, що молодий Романо Мартінчич дуже успішно провів програму концерту.

Примадонна Ольга Камінська подарувала публіці “Здоровну”, для якої сама написала слова на музику І. Дунаєвського.

Полонив глядачів український танець “Гопак” у виконанні членів балету Хорватського народного театру ім. Івана шляхетного Зайца з

Рієки і членів УКПТ “Дніпро” - Рієка пані Христини Луканець, пані Марти Воїнее, пана Віталія Клока та Леоніда Антончева. Хореографію для цього танцю поставив Віталій Клок.

Хор Українського культурно-просвітнього товариства “Карпати” з Липовлян представив публіці низку українських народних пісень.

Потім члени УКПТ “Дніпро” - Рієка пан Василь Єнько і пан Сергій Росул натхненно виконали, при фортепіанному супроводі Лесі Вукович, “Віночок українських народних пісень” для двох мисливських рогів в обробці А. Шуста.

Танцювальний ансамбль Українського культурно-просвітнього товариства ім. Тараса Шевченка з Каніжи виконав два українські танці “Повзунець” і “Гопак”.

Відомий член опери Хорватського народного театру в Рієці і член УКПТ “Дніпро” - Рієка пан Сергій Кісельов зворушив публіку українською народною піснею “Ой ти, дівчино,

з горіха зерня”. Незабутню музичну насолоду приготували солісти Опері Ольга Камінська і Сергій Кісельов, заспівавши українську народну пісню “Ой, дівчино, шумить гай”, за що були ногороджені гучними аплодисментами.

Хор Українського культурно-просвітнього товариства “Україна” зі Славонського Броду виконав дві українські народні пісні “Якби була знала” і “У полі”.

Концерт досяг апогею, коли при супроводі оркестру “Оберіг” УКПТ “Дніпро” - Рієка Ольга Камінська та Сергій Кісельов з хором Українського культурно-просвітнього товариства “Україна” - Славонський Брод та всіма учасниками програми заспівали українську народну пісню “Місяць на небі”. Таке закінчення концерту нікого не залишило байдужим, а своє захоплення публіка висловила голосними і довготривалими аплодисментами.

У цьому блискучому і незрівнянному концерті режисер урочистої програми пані Ольга Камінська зуміла по-особливому гармонійно поєднати вершини академічного мистецтва з традицією аматорів Українських культурно-просвітніх товариств Хорватії, представивши всім багатство української культури, яку зберігають українці Республіки Хорватія. Режисер концерту зуміла в присутніх в залі викликати почуття гордості, а понад усе - любові до славного і великого українського народу та прабатьківщини України. Тому відверто можемо сказати: того вечора слова любові лунали над Рієкою.

Переклала з хорватської мови Олена Мрак

● Гості святкової програми

Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo „Andrij Pelih“ iz Šumeća predstavilo ukrajinski ples u Zadru

Ukrajinski „didusi“ i „babusi“ u Karinu i na Zadarskom karnevalu

Već tradicionalno, treću godinu zaredom na poziv Turističke zajednice grada Zadra, Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo „Andrij Pelih“ iz Šumeća gostuje na Zadarskom karnevalu 9. veljače 2013. godine UKPD „Andrij Pelih“ iz Šumeća zajedno sa šokačkim društvom „Šokadija“ iz Šumeća, kreće put Dalmacije. Nakon par sati vožnje članovi ukrajinskog i šokačkog društva iz Šumeća stigli su u Karin.

Naime, svake godine dan prije Zadarskog karnevala, Društvo „Andrij Pelih“

gostuje na okolinim karnevalima, prošle godine je to bio Benkovački karneval, a ove Karinski. Članovi UKPD „Andrij Pelih“ – Šumeće maskirali su se u „didove i babusi“, te se pod maskama družili s domaćim, mjesnim društvom iz Karina.

Ujutro 10. veljače članovi Društva krenuli u obilazak grada Zadra. Nezaobilazno je bilo posjetiti Morske orgulje i Pozdrav suncu.

Nakon ručka u poslijepodnevним satima započele su pripreme za nastup. Povoikom kroz grad Zadar, s preko 20 grupa

sudionika, laganim koracima koračali su i naši „didusi“ i „babusi“ uz harmoniku i ukrajinske pjesme predvođeni maskom „šeikom“ – predsjednikom UKPD-a Šumeće g. Darkom Karamazan.

Na trgu ispred crkve u Zadru, pred mnogobrojnom publikom, naših 18 članova prerusenih u babe i djedove, pretvorilo se u 9 parova uigranih folklorasa. Na oduševljenje svih prisutnih naše bake i djedovi su izvrsno plesali najpoznatiji, najzahtjevniji i najljepši ukrajinski ples „Hopak“. Članovi ukrajinskog društva iz Šumeća približili na taj način ljepotu ukrajinskog folkloru i zadarskoj publici.

Po završetku nastupa uslijedila je večera u zadarskom klubu Arsenal.

Promjena klime, morski vjetrovi, umor, sve je to učinilo da su „bake“ i „djedovi“ s nestrpljenjem čekali povratak svojim domovima. Jer ne kaže se uzalud: „Daj starom svitu mirnu kućicu i toplu postelju, bit će zadovoljni“!

Tomo Lučanović

Nastup UKPD „Taras Ševčenko“ – Kaniža u Zagrebu na Velesajmu nautike

Na samom početku nove 2013. godine UKPD „Taras Ševčenko“ iz Kaniže dobilo je poziv za nastup na Zagrebačkom Velesajmu nautike. Organizator ove velike manifestacije bio je Sajam turizma CroTour, pod pokroviteljstvom Grada Zagreba.

Cilj kulturne manifestacije je predstavljanje nematerijalne baštine, tradicijskih običaja i zanata, u sklopu

projekta „SVI za JEDNO HRVATSKO NAJ“, u sklopu prošlogodišnjeg Međunarodnog sajma turizma CroTour 2012. i Sajma županija. U svečanom programu sudjelovali su predstavnici različitih nacionalnih manjina. Ukrajinsku kulturu na manifestaciji u Zagrebu predstavili su članovi UKPD „Taras Ševčenko“ iz Kaniže atraktivnim programom u trajanju od 30 minuta. Svečani kon-

cert pratili su uvaženi gosti i predstavnici medija.

Djeca iz Kaniže pod vodstvom predsjednika Društva i ujedno voditelja koreografije g. Željka Hasa pokazala je rezultat svoga organiziranog i kontinuiranog rada. Nastup ukrajinskog društva popraćen je velikim aplauzom.

Mirjana Has

Svatko ima svoju sudbinu

Marija Žak – aktivna članica UKPD „Ivan Franko“ - Vukovar

Život gospođe Marije Žak (Rudakević) mogao bi biti opisan u višeserijskom filmu. Toliko je toga trebalo proživjeti! Rodila se ona 30 srpnja 1936. godine u Prnjavoru, (Bosna i Hercegovina) u obitelji ukrajinskih doseljenika. Kada je Marija napunila četiri godine, umire joj majka, a otac dovodi u kuću maćehu, koja odgaja Mariju i dvojicu mlađe braće.

Obitelj je živjela siromašno i teško. Sa šest godina Marija počinje čuvati stoku i brinuti se za mlađu braću. Nakon što je maćeha emigrirala u Ameriku, samostalno vodi gospodarstva, postaje dvanaestogodišnja gazdarica. Sada, na pitanje «Kako je prošlo djetinstvo» odgovara kratko i tužno:» Jako brzo».

Isto tako je brzo prošla i mladost. U 18. godini udaje se za Ukrajinca Petra Žaka, koji je odavna tražio vrijednu i lijepu ženu. Nedugo nakon udaje, zajedno sa muževim roditeljima, sele se u Vukovar, gdje grade kuću i zasnivaju vlastitu obitelj. U braku su proveli 37 godina. Rodilo im se četvero djece. U životu im je bilo svakako: bili su siromašni, djecu je trebalo podizati, svadali su se i mirili, ali najvažnije od svega: uvažavali su i poštovali jedan drugoga.

Nevolja se prikrala nezamjetno – počeo je rat. Već 22 godine nad Hrvatskom je čisto i mirno nebo. Mi to prihvaćamo kao nešto najnormalnije iako, ne tako davno, ovdje su pucali topovi, koji su nemilosrdno uništavali domove, rušili nečije zamisli i maštu, ostavljajući djecu i žene bez očeva, muževa, razarali su živote. Na kraju, tragične su bile posljedice koje je proživjela naša heroína pa i sada, nakon tih godina, sa tugom i suznih očiju ne želi se sjećati na njih. Nemoguće

je ne razumjeti tragediju žene koja je u domovinskom ratu za nezavisnu Hrvatsku izgubila skoro cijelu obitelj: muža, dva sina, zeta.

Zaledilo se njeno srce, od tuge i boli zatvorila se u sebe, posjedila je, ali vratila se u život zahvaljujući podršci djece i unuka, koji i danas ispunjuju njen život. Molitva i ukrajinska pjesma duhovno joj obnavljaju dušu. Pjesma ju je pratila od djetinstva. Njen otac je lijepo pjevao. Kada je poodrasla, tiho je pratila oca. Živjeli su teško, ali pjesma im je davala snagu u svakodnevnim nevoljama, podržavala ih je u radu. Od malena slušala je i pamtila ukrajinski govor, kojim su govorili u obitelji, a rodna riječ, majčina pjesma je tako draga.

I svoju djecu je naučila govoriti jezikom svojih predaka da od malena znaju za svoje korijene. Rodnim jezikom je naučila i svojih 6 unuka i 5 praunuka.

U godinama obnove, gospođa Mari-

ja učestvuje u djelatnosti KUD-a «Jakim Hardi» gdje je pjevala u ženskom zboru.

Kasnije, u 2003. godini, po osnivanju Ukrajinsko kulturno prosvjetnog društva «Ivan Franko», postaje aktivnim i odanim članom ukrajinskog društva.

Učestvuje u svim nastupima narodnog zbora UKPD «Ivan Franko» i na svim manifestacijama koje organizira i provodi društvo. S ponosom i poštovanjem primila je vijest o ujedinjenju svih Ukrajinaca u Hrvatskoj, postala je sudionik tih povjesnih događaja u Slavonskom Brodu u sječnju 2008. godine. Sa suzama u očima glasovala je za stvaranje srjedišnje organizacije- Ukrajinske zajednice u Republici Hrvatskoj. Kasnije kada je UKPD započeo projekat izgradnje Ukrajinskog doma, podržavala je ovu ideju i materijalno – darovala je 5.400 kuna za gradnju centra ukrajinske kulture, za razvitak ukrajinske nacionalne samobitnosti.

I sada u svojoj 77. godini, Marija Žak aktivno sudjeluje u radu ukrajinske udruge, zna i cijeni ukrajinski jezik, kulturno i duhovno naslijeđe ukrajinskog naroda, čuva ukrajinsku tradiciju. I u budućnosti želi obnoviti prikaz običaja svadbi i hajvok u udruzi.

Sve što zna, umije hoće prenijeti na mlađe generacije. Vrata njezina kuće uvijek su otvorena dobronamjernim ljudima i vjernim prijateljima.

Zato želimo vama, poštovana gospođo Marija, dobrog zdravlja, sreće i radosti. Vjerujemo da ćete i u buduću imati snage za dobra djela u ime Ukrajine.

Tetjana Ramač

3 вертепом до Боснії

• Зустріч з вл. Франьом Комарицю у його резиденції у Баня Луці 7 січня 2013 р.

Син Божий як начальник Миру і Спаситель людського роду приходить на землю, народжується у вертепі у Вифлеємі від Пречистої Диви Марії. Ось уже дві тисячі років святкуємо Різдво Господа нашого Ісуса Христа! Слово стає тілом і живе поміж нас, сповнене благодаті і істини. З його народженням зникає стіна, що розділяє Бога і людей. Приходить Відкупитель – і небо знову відкривається для людини. Духовна радість обіймає кожного з нас, бо цей день – незвичайний.

Ми, сестри василіянки з Осієка, і цього року мали змогу двічі досвідчити мир і благовоління Різдвяної таїни, пережити духовну радість від приходу на світ Божого Дитятка. І цього року Господь дав силу і натхнення, щоби приготувати вертеп і податися з ним по боснійських горбах, де тільки є нашого українського люду, щоб і їм голосити радісну вістку про Різдво Христове, яке у Боснії українці святкують за юліанським календарем 7 січня.

Зміст вертепного дійства залишився

той самий, що і минулого року. Відповідно до можливостей і невеликої кількості сестер, мала група поклонників Новонародженого Спасителя і Царя Всесвіту мандрує до Вифлеєму, щоби йому віддати поклін і славу. Це поважна Звіздарка, яка провадить святкову процесію і відразу на початку вистави навіщає мету подорожі: “На Різдво Христове йдемо колядувати, що Христос родився – усім пригадати!”. З’являється і Ангел Божий, який закликає усіх до радості, бо “Месія наш сьогодні народився”, Месія, який “нас в яскині-яслах дожидає”, чекає з розпростертими обіймами на кожну людину. Пастушки цього року були лише місцеві, боснійські, бо осієцькі десь заблукали по дорозі. Наймолодший Цар Балтазар теж відбився від двох своїх супутників, бо “десь сховалась зірка Вифлеємська” і не могли “дороги розшукати”, тож він радо приєднався до нашого гурту, щоб “принести Дитятку кадило і миро і небес Владиці поклонитись щиро”. Марія з Дитятком на руках приймала вітання і дарунки, а Йосиф – кожного разу хтось інший з парафії, у якій відбувався вертеп, – опікувався ними.

До цьогорічного вертепного дійства долучилася жвава, повна дотепів і гумору Баба з Дев’єтини, яка, скориставшись перевагами безвізового режиму з Ізраїлем, спакувавши валізу, і собі рушила до Вифлеєму. А по дорозі наоповідала своїм боснійцям всіячини. Баба раділа, що її земляки так гарно Різдво величають, хвалилася, що і вона несе Дитятку дари: масла, сиру, молока від своєї корови, “же би потний хлопець ріс, же би був здоровий”. Трохи поскаржилася на свої клопоти і світові “проблеми”... Баба мала свою місію і тому підганяла вертепників: “Поквайтисі, поквайтисі! Мусимо файно поздоровити мале Боже Дитетко від людей з Дев’єтини, з Дабраку, з Детляку, з Церовлян і з Лишні, з Баня Луки передати Ісусови вишні! Привіт мушу передати з Яблана, Козарця,

• Вертеп у Прняворі 8 січня 2013 р.

• У Яблані після Літургії і вертепу 7 січня 2013 р.

Дуброви, і з Дервенти побажали, же би ріс здоровий! Також Дитє привітати з Прнявора, з Селиськів, з Тополі і від серця побажати щісливої домі! І повісти, же ми в Босні не зрєклісі звичаїв, як так файно по всіх горбах Різдво зустрічаєм! Же ми вмієм, як в Україні, пероги ліпити і на своїй рідній мові Господа славити!”.

Перший вертеп показали у церкві Успіння Пресвятої Богородиці на Дев'ятині у день Навечір'я Різдва, після Служби Божої об 11-й годині. До нас долучилось двоє дев'ятинських пастушків і ангел. Люди раділи і колядували з нами. Після того з колядою поїхали у Нову Тополу, щоби привітати з Різдовм вірних парафіян нашої церкви у Церовлянах – завжди гостинну і привітну родину Михайла і Соні Бачинських.

На Свят-Вечір повернулися до Бая Луки, звідки з парохом о. Мирославом Кернишиним подалися до церкви Різдва Богородиці у Яблані, де о 10-й розпочали Велике Повечір'я. Бадьоре “З нами Бог” линуло з глибини душі до самого зоряного неба. Після урочистої різдвяної Літургії до церкви завітав наш вертеп з трьома місцевими пастушками, двома маленькими ангелами і Йосифом.

На сам празник Різдва Христового знову від 6-ої співали “З нами Бог” у нашій греко-католицькій церкві Христа Царя у Бая Луці, а після Св. Літургії показували вертеп. Особливістю цього вертепного дійства було те, що Пресвяту Родину зіграла сім'я Миронюків, а маленького Ісуса – їх новонароджений синочок. Були і баялуцькі пастушки, і ангели. Люди радо вітали вертеп, а найбільше оплесків припало – що не кажіть, заслужено – Бабі з Дев'єтени!

Того ж дня ще до полудня уже без вертепних костюмів ми завітали з колядою до єпископа Фране Комаріце, баялуцького ординарія. Владика радів зустрічі з нами. Як справжній духовний батько присвятив нам чимало свого дорожнього часу, багато оповідав про становище Церкви у Боснії, зацікавлено слухав наші коляди і навіть підспівував. Дуже втішився, коли довідався, що сестри василіянки повернулися від минулого року до Боснії, до Прнявора і взялися до місійної праці серед свого народу. Владика Франьо обіцяв підтримувати нашу діяльність у Боснії і обов'язково відвідати сестер у Прняворі.

По обіді на саме Різдво ми з вертепом помандрували на ще один горб – до нашої церкви Покрова Пресвятої Богородиці на Дабраку. І хоч не було багато глядачів, але вертепне дійство збагатилось і особою Йосифа, і ангела, і маленького пастушка.

На свято Собору Пресвятої Богородиці були на Св. Літургії у храмі Преображення Господнього у Прняворі, після якої показали вірним вертеп. До вистави долучилися прняворські хлопці і дівчата: з'явився

● З вертепом у Трнополі (Козарець) 9 січня 2013 р.

ще один цар, три ангели, пастушки і Йосиф. Було відчутно, що наше різдвяне дійство дуже сподобалось прняворчанам. На 11 годину поїхали на різдвяну Службу Божу до церкви св. Арх. Михайла у Старій Дуброві, а опісля і для тої маленької, але вірної громадки вірних показали вертеп.

Ісуса. Ну і, безперечно, Баба з Дев'єтени.

Кожне півгодинне вертепне дійство було пересипане прекрасними українськими колядами: “Чути дзвінок”, “Во Вифлеємі нині новина”, “Возвеселімся всі купно нині”, “Небо і земля”, “Бог предвічний народився”. Усі разом співали і просили: “Витай

● У Девятині

Третього дня свят на св. первомученика Стефана поїхали до Козарця (Трнополе). Після Св. Літургії звеселили численних вірних вертепним дійством, у якому і цього року взяли участь діти і внуки о. вікарія Михайла Стахника. Найбільше глядацьких симпатій здобув маленький п'ятимісячний Матей у ролі Дитятка

Ісусе” тут між нами, де і “Чудесна зірка днесь сіяє”. І хоч “В Вифлеємі днесь Марія Пречиста” породила у вертепі нам Христа, але народився Божий Син і в кожному серці наших вірних у Боснії, які не приховували своєї радості і колядували разом з нами.

Сестри Василіянки

● У Бая Луці

Хрещення Господнє

Водохреща в Осієку

У Осієку, в каплиці сестер Василянок 6 січня 2013 року після Служби Божої парох греко-католицької парафії о. Любомир Стурко посвятив воду. Вірники відзначили іще одне свято різдвяно-новорічного циклу, яке має народну назву - Водохреща. У духовному ж календарі цей величний день називається Хрещення Господнє.

Із Хрещенням Господнім пов'язують хрещення Іваном Хрестителем Ісуса Христа на Йордані. Слухаючи Предтечу, народ постійно перебував у чеканні. Багатьом було відомо, що Збавитель тривалий час перебуває невпізнаним, тому слова Івана: "Він стоїть серед вас" заставили серця прискорено битися. І в цей час серед юрби на березі з'явився Чоловік з Назарету. Ісус опинився між грішниками. Він разом з всіма готувався прийняти хрещення від Івана. Не знав його навіть сам Іван, але мав якесь передчуття. Голос Святого Духа дав йому пізнати, хто був Месія. Коли Іван підійшов до води, всім вразили дивні слова зверненні до Галилеянина: "Я повинен хреститися від Тебе і чи Тобі йти до мене?"

Відповідь Ісуса: "Допусти це тепер, бо так годиться нам виповнити усю правду" нічого не пояснила оточенню, але для Івана мали певний зміст і переконали його охрестити і тоді його передчуття перемінилось у певність.

Він погодився здійснити обряд. У ту мить, коли Ісус стояв у річці і молився, сталося щось таємниче, знак розпізнавання. Ісус сходить, як і інші, у воду, але не виявляє жодного гріха, а коли виходить з висоти Дух у вигляді голуба зійшов на Нього і почувся голос "Ти Син Мій Улюблений, що Я вподобав Його!"

Ця небесна поява пригадує появу над печерою у Вифлеємі. Там звіщається про нього пастушкам, тут - невинному предтечі й розкаяним грішникам.

Про це свідчення Іван Богослов пізніше сказав: "Бачив я духа, що сходить, як голуб, із неба, та зостався на Ньому. І не знав я Його, але Той, Хто хрестити водою послав мене, мені оповів: Над Ким Духа побачиш, що сходить і зостається на Ньому, це той, Хто хреститиме Духом Святим. І я бачив, і свідчив, що Він Божий Син!" (Ів. 1:32-34).

Отже, коли Ісус Христос досяг 30-річного віку, він прийняв хрещення в річці Йордан. Вийшов на берег, а з небес почувся голос Бога-Отця, який назвав Ісуса своїм Сином. І на нього зійшов Святий Дух в образі голуба. Звідси ще одна назва - Богоявлення.

Вважається, що на Водохреща, з опівночі до опівночі, вода набуває цілющих властивостей і зберігає їх

протягом року, лікуючи тілесні й духовні хвороби.

У цей день у всіх містах і селах, де є церкви, святять воду. Віддавна в народі освячену на Водохреща воду вважають своєрідним спасінням від багатьох недуг. Її дають пити хворим, нею освячують храми. Свяченою водою починається трапеза, нею ж кожний господар кропить усіх членів сім'ї, домівки, інші будівлі, тварин.

Цікаво, що церемонія освячення води відбувається не лише в церкві, а й просто неба, на берегах річок, струмків, озер. Ще напередодні Йордана, з льоду вирубують великий хрест ("йордан") і ставлять його поруч з ополонкою. Інколи хрест прикрашають барвінком і гілками сосни.

Залишається загадкою той факт, що вода з Водохреща не псується, не має запаху і може зберігатися протягом року. Дехто схильний вважати, що цьому сприяє срібло від хреста, який священник занурює в воду під час обряду. Проте ця думка є помилковою, оскільки не завжди у воду занурюють срібний хрест, а використовують дерев'яний чи з будь-якого металу, а вода все одно роками не псується.

Існує багато народних прикмет, пов'язаних з цим днем:

Якщо падає лапатий сніг, то буде добрий врожай;

Якщо день похмурий - хліба буде вдосталь;

Якщо зоряна ніч - вродяться горіхи і ягоди;

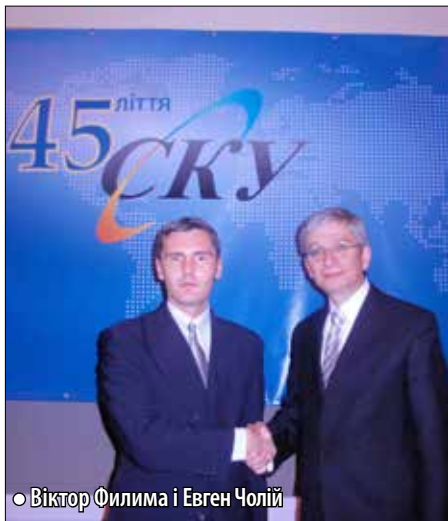
Під час освячення води йде сніг - добре роїтимуться бджоли і колоситимуться хліба.

Після Водохреща розпочинається новий весільний сезон, коли молодь збирається на вечорниці. Час веселощів і дозвілля триває до Великого посту.

Олеся Мартинюк

Світовий Конгрес Українців відзначив свій 45-літній ювілей

● Віктор Філіма і Євген Чолій

Більше 300 осіб узяли участь в урочистості з нагоди 45-ліття Світового Конгресу Українців (СКУ), який пройшов у Осередку "Спадщина" при Українській Католицькій Церкві Св. Йосифа в м. Оквіл, Канада.

Державний міністр з питань фінансів Канади Тед Мензіс зачитав привітання від Прем'єр-міністра Канади Стівена Гарпера та було висвітлено відеопривітання від колишнього Президента Європейського Парламенту Єжи Бузека.

Основну доповідь на вечорі виголосив

головний спостерігач Міжнародної місії СКУ зі спостереження за парламентськими виборами в Україні 2012 р. посол Дерек Фрейзер. Колишній посол Канади в Україні розповів про роль СКУ в моніторингу недавніх виборів та підсумував працю місії. У виступі було наголошено на важливості продовження співпраці з Україною і українським народом.

Президент Світового Конгресу Українців Євген Чолій у своєму слові привернув увагу до діяльності СКУ, зокрема до основних напрямних та успіхів СКУ впродовж його 45-літньої діяльності.

Голова Світової Федерації Українських Жіночих Організацій та другий заступник президента СКУ Орія Сушко, перший заступник президента СКУ та голова Європейського Конгресу Українців Ярослава Хортяні, генеральний секретар СКУ та голова Союзу Українських Організацій Австралії Стефан Романів та заступник президента Українського Конгресового Комітету Америки Андрій Футей також висловили привітання з цього приводу.

Павло Грод, президент Конгресу Українців Канади (КУК) та співголова Міжнародної місії СКУ зі

спостереження за парламентськими виборами в Україні 2012 р., висловив привітання від КУК та подякував усім, хто взяв участь у місії, а також тим, хто її фінансово підтримував.

Також було зачитано письмові привітання від Патріарха Української Греко-Католицької Церкви Святослава (Шевчука), Патріарха Української Православної Церкви Київського Патріархату Філарета, Об'єднаної опозиції "Батьківщина" за підписом голови Ради Арсенія Яценюка та керівника Центрального виборчого штабу Олександра Турчинова, політичної партії "Народна самооборона" за підписом Юрія Луценка та партії "Удар" за підписом лідера Віталія Кличка. У всіх привітаннях було відзначено вагомий внесок СКУ в здобутті Україною незалежності, в її подальшому утвердженні, демократизації та євроінтеграції, а також у захисті основних прав і свобод українців та в консолідації української спільноти в діаспорі.

Разом з цим було показано відеопривітання від українських громад світу (Хорватія, Аргентина, Велика Британія, Польща, Португалія...).

**З канадських і українських ЗМІ підготував
Віктор Філіма**

Svjetski kongres Ukrajinaca obilježio je svoju 45. obljetnicu

● Evhen Čolij, predsjednik SKU

Више од 300 ljudi sudjelovalo je u svečanosti posvećenoj obilježavanju 45. obljetnice Svjetskog kongresa Ukrajinaca (SKU) priređenom u društvu "Naslijeđe" pri Ukrajinskoj katoličkoj crkvi sv. Josipa u kanadskom gradu Oakville.

Državni ministar financija Kanade Ted Menzies pročitao je pozdravni govor premijera Kanade Stephena Harpera, a prikazan je i video pozdrav bivšeg predsjednika Europskog parlamenta Jerzyja Buzeka.

Glavni govor na svečanosti imao je glavni promatrač Međunarodne misije

SKU-a za praćenje parlamentarnih izbora u Ukrajini 2012. godine, veleposlanik Derek Fraser. Bivši veleposlanik Kanade u Ukrajini ispričao je o ulozi SKU-a u monitoringu nedavnih izbora i obavijestio prisutne o zaključcima rada misije, naglasivši u svom govoru na važnosti nastavka suradnje s Ukrajinom i ukrajinskim narodom.

Predsjednik Svjetskog Kongresa Ukrajinaca Evhen Čolij u svom je govoru skrenuo pozornost na djelatnost Svjetskog kongresa Ukrajinaca, posebice na glavne smjernice rada i uspjehe SKU-a postignute tijekom 45 godina djelatnosti.

Prisutnima su se također obratili pozdravnim govorima predsjednik Svjetske federacije ukrajinskih ženskih udruga i zamjenica predsjednika SKU-a Orysa Suško, prva zamjenica predsjednika SKU-a i predsjednica Europskog kongresa Ukrajinaca Jaroslava Hortjani, glavni tajnik SKU-a i predsjednik Saveza ukrajinskih organizacija Australije Stefan Romaniv i zamjenik predsjednika Ukrajinskog kongresnog odbora Amerike Andrij Futej.

Pavlo Grod, predsjednik Kongresa Ukrajinaca Kanade (KUK) i supredsjednik Međunarodne misije SKU-a

za praćenje parlamentarnih izbora u Ukrajini 2012. godine, u ime KUK-a je pozdravio sve prisutne i zahvalio svim sudionicima misije te onima koji su ju izfinancirali.

Na svečanosti su također pročitana pozdravna pisma patrijarha Ukrajinske grkokatoličke crkve Svatoslava (Ševčuka), patrijarha Ukrajinske pravoslavne crkve Kyjivskog patrijarhata Filareta, predsjednika Vijeća ujedinjene opozicije "Bat'kivščyna" Arsenija Jacenjuka, rukovoditelja Glavnog izbornog stožera Oлександра Турчynova, Jurija Lucenka u ime političke stranke "Narodna samooborona" i Vitalija Klyčka u ime stranke "Udar". U svim pozdravnim govorima govorilo se o važnosti uloge SKU-a u procesu stjecanja nezavisnosti Ukrajine, u njezinom daljnjem utvrđivanju kao samostalne države, u demokratizaciji te europskoj integraciji, zaštiti temeljnih prava i sloboda Ukrajinaca te u konsolidaciji ukrajinskog društva i ukrajinske dijaspore.

Ujedno su bili prikazani video pozdravi od ukrajinskih zajednica diljem svijeta (Hrvatske, Argentine, Velike Britanije, Poljske, Portugala i dr. ...).

S ukrajinskog prevela Marija Meleško

Danylo Halyckyj

760 godina kako je Rim okrunio Danyla Romanoviča Halyckog

○ Danylo Halyckyj

● Kruna Danyla Halyckog

Pred kraj 1253. godine opat Opizo, izaslanik Pape Rimskog Inocenta IV., doputovao je u Drohobyč, mjesto na rijeci Buh na zapadu Halyčko-Volynjske kneževine. Sa sobom je donio papinsku bulu u kojoj se pozivaju vladari Češke, Moravije, Srbije, Primorja i Pruske u križarske pohode protiv Mongola pod vodstvom kneza Danyla Halyckog.

Papinski izaslanik je sa sobom Danylu donio kraljevsku odoru: krunu, žezlo i kuglu. Tijekom prijašnjih pet godina Danylo je dva puta odustajao od krunidbe: prvi puta – zato što ga izaslanstvo s krunom nije zateklo u Halyčko-Volynjskoj državi (on je tada bio u Krakovu); drugi puta – jer mu je Papa poslao krunu, ali nije objavio križarski rat protiv Mongola: „Što će mi kruna, kada Tataari bijesne!“ – zamjeravao je.

Danylo je namjeravao i treći puta se odreći krune, ali uz nagovor svoje majke kneginje Anne te poljskog kneza Boleslava V. Stidljivoga pristao je, misleći da će tako moći preuzeti cijelu Poljsku, kao što je ranije preuzeo i Lublinsku zemlju.

Krunidba se odvijala u hramu Presvete Bogorodice u mjestu Drohiczyn. Danylu Romanoviču tada je bilo 52 godine, a njegova država se prostirala od Buha do Dnjipra i bila je najveća u Europi.

U srednjem vijeku sin kneza se podrazumijevao knezom već rođenjem, a kraljem ga je mogao proglasiti samo Papa Rimski. Tako, dobivši od njega krunu, knez Halyčko-Volynjske države postao je punopravni europski vladar.

Prema običajima tog vremena, kralj nije mogao biti ničiji vazal, ali u slučaju napada na njegovu zemlju drugi kraljevi

su mu morali davati vojnu pomoć. Upravo takvu pomoć Danylo je trebao u odbrani od Mongola.

S njima se prvi puta sreo još u svojoj 22 godini u bitci na Kalci, gdje su ga ranili u grudi. A krajem 1245. godine, nemajući više snage za borbu s narodom, bio je prisiljen otići u prijestolnicu Zlatne Horde (grad Saraj) i pokloniti se tamošnjem knezu (kanu) Batiju prema njihovim poganskim običajima. Tada je Danylo Halyckyj dobio status kanskog vazala, ali uzvrat je morao slati svoju vojsku za mongolske pohode.

Vrativši se iz Saraja, počao je pisati papi Inocentu IV. o organizaciji križarskog pohoda protiv Mongola. Papa mu je odgovorio s čak sedam pisama, u kojima je nazivao Danyla „najsjašnjim kraljem Rusji“, nudio svoju zaštitu, zajedničku borbu protiv Mongola te ujedinjenje Kyjivske mitropolije s Rimskom Crkvom.

Nedugo zatim, knez je poslao u Lion na pregovore s Papom Rimskim svoje predstavnike na čelu s igumenom Hryhorijem. Po završetku tih pregovora, papa Inocent IV. je ponovno poslao Danylu nekoliko pisama u kojima ga naziva zakonskim vladarem Rusji, a kasnije je objavio i već spomenutu bulu o križarskom pohodu protiv Mongola.

Međutim, nakon krunidbe Danyla Halyckog vladari Centralne Europe nisu ga podržali u borbi protiv Mongola. Nadali su se da horda neće uspjeti doći do njihovih država, a Danylo se borio sam. Obnovio je utvrde i dvorce, reorganizirao vojsku tako što ju je prema zapadnom modelu odjenao u oklope.

Unatoč porazu, mogao je braniti svoju

državu. Ljetopisac ga naziva i kraljem i knezom: „Taj je kralj Danylo bio dobar, hrabar i mudar knez koji je podigao gradove mnoge, i crkve sagradio i uredio ih raznim ukrasima“.

Negovu krunu nosilo je i nekoliko njegovih nasljednika, tako da su tijekom stoljeća poslije njegove smrti mnogi nazivali vladare Halyčko-Volynjske države „kraljevima Rusji“.

Davor Lagudza

● Spomenik kralju Danylu Halyckom u Ljvivu

Uskrsła misao narodne umjetnice Ukrajine Nine Matvijenko

o Nina Matvijenko, Narodna umjetnica Ukrajine

Njezin ugledan status „Narodne umjetnice Ukrajine“ ujedno govori da je riječ o umjetnici i glazbenici koja stvara za narod i dolazi od naroda. Poznata u Ukrajini i dalje, Nina Matvijenko je primjer ponosne i tradicionalne Ukrajine, osebujne i složene u svojoj naravi, koja čuva duh ukrajinske glazbe, običaja i ljubavi prema narodu. Ona nas kroz svoju malu priču o sebi vodi u prosječnu ukrajinsku obitelj, u vrijeme svetkovanja velikog kršćanskog blagdana Uskrsa ili „Velykodnja“ (Veliki dan, Sveti dan). „Od kad znam za sebe, prije Uskrsa sam uvijek osjećala da me se uvlači u predvnu bajku gdje se svi oko mene pripremaju za nešto veliko i uzbudljivo“, opisuje Nina u jednom svom razgovoru s ukrajinskom novinarkom Lesjom Hryhorivom. Za nju je Uskrs uvijek bio prepun prekrasnih i zadivljujućih doživljaja koje, kao dijete, nije uspijevala u potpunosti razumjeti. U njezinom životu bilo je tuge i bijede, bilo je svakakvih situacija i trenutaka kad su se roditelji posvađali, dobrih i loših trenutaka, ali kad je započeo „Velykodnij pist“ (razdoblje prije Uskrsa), više nije bilo svađa ili prepiranja. Nije se smjelo povikati ni na domaće životinje. Kad god bi se Ninina majka osjetila sputanom, istrčala bi iz kuće da ne prkosi svetačkim slikama - ikonama koje su uvijek zauzimale posebno mjesto u kući. Prije Uskrsa kuća je uvijek bila temeljito očišćena i uredna, sve što se nije koristilo, bilo je bačeno. Kako tumači Nina: „Uvijek sam se pitala zašto ljudi čine sve te stvari? Što je to u Bogu da ljude uspije navesti da tako rade?“

Ujutro prije Uskrsa, majka bi Ninu probudila vrlo rano. Umila bi je vodom iz lavora u koji je prethodno stavila uskršnje jaje „krašanku“. Nina se uvijek pitala zašto mama to čini, a majka bi joj odgovorila da će tako imati ružičaste obraze i biti zdrava. I uistinu, od onda je imala ružičaste obraze, kaže Nina. Nakon toga, zajedno su čitali molitve, iskreno i skrušeno, kako to djeca doista uvijek čine. Nakon molitve uputili bi se u crkvu. U regiji Polissja i mjestu

Nedilyšče, iz kojeg Nina dolazi, nalazi se stara drvena crkva u kojoj se nalazi stari, s godinama potamnjen ikonostas. Svećenik bi za vrijeme liturgije blagoslovio uskršnje kolače, jaje, i svu ostalu hranu koju su ljudi donijeli u crkvu. Nakon toga bi se ljudi na neko vrijeme okupili ispred crkve, pjevajući uskršnje pjesme i plešući uskršnje plesove. Nina objašnjava kako se trudila da čuje te pjesme pune života i duha. Kad ih je naučila pjevati, obožavala je to činiti iako je bila premala da se priključi starijoj grupi. Za nju su ti dani Uskrsa - pjesme, običaji i atmosfera, bili prepuni čarolije – „sve je bilo ispunjeno misterioznom uzbudljivošću“, kako sama kaže. U nju se tih godina usjekao osjećaj uskršnjeg tradicionalnog duha koji je prati i danas.

Sa svojih deset godina Nina je pred sam Uskrs doživjela neugodno iskustvo kojeg se i danas dobro sjeća. Tada su, pred njezinim očima počeli rastavljati drvenu građu osnovne škole koja se nalazila preko puta drvene crkve. Ta je osnovna škola bila simbol cijele zajednice i taj je događaj bio svojevrsni šok za cijelo selo. Okupljeni ljudi nisu mogli vjerovati što se događa dok su nasilnici trgali ikone sa školskih zidova bacajući ih na pod i lomeći. Neki su mještani počeli padati u nesvijest, a neki od njih su zaplakali. Čovjek koji je pobacao ikone na pod nedugo je nakon toga umro, zbog čega su ljudi vjerovali da se to dogodilo upravo zbog njegovog bogohuljenja. Srećom, još veći simbol zajedništva i ljubavi, drvena crkva preko puta se očuvala. U njoj su se još održale brojne liturgije.

Na jedan Veliki četvrtak, Nina i njezina sestra su otišle ponovno u njihovu seosku crkvu (od njihova doma udaljenu tri kilometra), a po povratku natrag, u mraku su nosili svijeću koja inače gori u crkvi. Bilo je jako važno da vjetar ili kućni propuh ne ugase svijeću jer se njome trebala posvetiti vlastita kuća. Njome se kuća čistila od „zlih duhova“. Prema Nininom sjećanju, iste noći u jednom su trenutku ona i sestra same čule buku u potkrovlju svoje kuće. Hrabro su odlučile proviriti sa crkvenom svijećom. Nakon što su odškrinule vrata potkrovlja, naglo je zapuhao propuh, a u kutku potkrovlja kao da je provirilo nešto čupavo, nakon čega su se obje prepale, pale i skotrljale se u kut kuće gdje su inače bile izložene ikone. Kako tumači Nina, živjele su u vlastitom dječjem svijetu, prepunom čudesa i ponekad zastrašujućih trenutaka.

Čak i danas neki ljudi vjeruju u magiju te čuvaju svoja uvjerenja koja dolaze još iz predkršćanskog svijeta. Isti ljudi naravno idu i u crkvu, što u Ukrajini isprepletenoj pogansko-kršćanskom tradicijom nije uopće čudno. Sama umjetnica priznaje da je i sama imala puno tih poganskih vjervanja i osjećaja, te ih je počela napuštati tek u svojim srednjim godinama. Mogla ih je možda sama čuvati i dalje, kako kaže, to bi za nju bio život prepun bajke, ali ih nažalost nije mogla učiniti bajkom za ljude

oko sebe, i one s kojima svakodnevno živi. „Bog nam je dao svjetlo života, i tražiti nešto u proricanju sreće ili crnoj magiji je gubljenje tog svjetla i budućnosti“, objašnjava Nina. Puno puta se Nina našla u teškim trenucima kada se propitivala kao osoba, vodila je duge razgovore sa svojom dušom kako voli reći, ali uvijek je shvatila da mora ići naprijed, da mora ići na višu duhovnu razinu od ove na kojoj je sada. Nikad se nije odrekla lijepih sjećanja i tradicije, ali i danas vjeruje da one trebaju svoju preobrazbu kako bi se sačuvala u ovome svijetu. Ona tu preobrazbu voli stvarati svojim novim vizijama koje se odražavaju u njezinoj glazbi.

U ukrajinskom društvu postoji mnogo različitih tradicija koje treba očuvati živom. To je bogatstvo ukrajinske kulture koja nas povezuje s pretcima iz prošlosti. Nina je shvatila da je njezina veza s tim magičnim svijetom upravo dan Uskrsa. „Na uskršnji dan, Krist sam je uskrsnuo i time smo doživjeli uskrsnuće svih naših duša pa i onih iz prošlosti – zar to nije čudo?“, objašnjava ona. „Nije slučajno da Uskrs slavimo u proljeće, u vrijeme kada se priroda obnavlja, kada sve buja životom i pčele počinju marljivo raditi, kada mjesec na nebu postane tako lijep i velik. U to vrijeme obuzima nas poseban osjećaj ljubavi prema životu, čovječanstvu, zemlji i svemu što nas okružuje. Stvara se ljubav prema tijelu, srcu i duši, ona je sve moćnija, sve obnavlja, svima prašta.“, objašnjava Nina.

Sama bit ljudskog bića jest taj potencijal sposobnosti uskrsnuća duše, to je „Veliki dan“ („Velykdenj“, Uskrs) za dušu. Smješteni smo na ovaj svijet da, bez obzira na okolnosti naših individualnih života, budemo radosni i voljeni. Taj osjećaj je već u nama, uvijek je bio tamo, samo ga treba osloboditi. Nina kaže kako vjeruje da je Kristovo uskrsnuće temelj duhovno prelijepih ljudi, ljudi obasjanih božanskim svjetlom koji znaju kako uskrsnuti svoje duše. „Bez doživljaja uskrsnuća vlastite duše, ne može se shvatiti Kristovo uskrsnuće“, tvrdi ona. Slična razmišljanja stalno se vrte Nininim umom dok se svakodnevno, poput većine ljudi, susreće s nebitnim stvarima i nepotrebno brine o njima kao da su od nekog presudnog značaja. Njezine misli o uskrsnuću, često je vraćaju na pravi put produhovljenja, put na kojem pronalazi bogatu inspiraciju za svoja umjetnička djela.

Bog je svakome od nas dao teret koji možemo nositi, i bez obzira koliko nam se nekada učinio težak, on nas drži blisko Bogu. Sve što ljudi moraju učiniti je držati taj teret dostojanstveno. „Shvatila sam koliko je važno ustati ujutro i nasmiješiti se, kako je važno stalno se smješkat i biti radostan. Željela bih da ljudi koji slušaju moje pjesme osjete tu moju radost, radost koja vodi prema svakodnevnom Uskrsu“, kaže Nina.

Pripremio: Sergej Burda

Музичні інструменти українського народу ЩИПКОВІ БЕЗ ГРИФА - ГУСЛІ

З безгрифивих інструментів використовувалися в Україні гуслі. Тепер їх рідко можна побачити, але раніше вони зустрічалися часто. Перш ніж говорити про гуслі, прослідкуємо, що це був за інструмент. У південних слов'ян (у хорватів - *gusle*, у приморських хорватів - *gusla*, в Далмації - *gusle*). Це смичковий інструмент, аналогічний нашому старинному гудку.

Основне слово гуси (тобто звучати) дало назву музиці взагалі - (гудба), а згодом і музиці струновій. Звідси всякий музикант - "гудець".

У весільних наших піснях, що відбивають дуже древній ритуал, часто згадують гуслі:

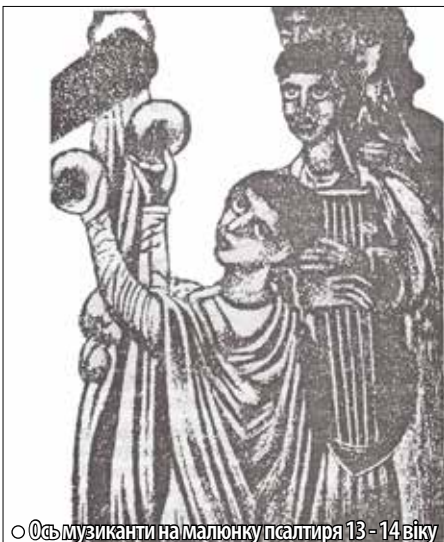
"Гуслі гудуть, до двору йдуть - наражайся, Марусю, бо тебе візьмуть..."

В одній угорській пісні співак просить дати йому гуслі - "най загуду жалі свої".

У хорватів теж гудуть гуслі. Ось поговорка: *Jednako ti stare gusle gudi*.

Можемо сказати, що

- 1) гуслі були інструмент струновий,
- 2) мали (більш-менш) сім-вісім струн.

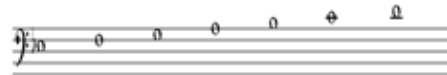

© Музиканти на малюнку псалтиря 13-14 віку

Коли подивитися на старі образки, то вже можна щось довідатися.

У 1807 році був у Петербурзі композитор Боальдайо. Він чув гру на гуслях і, вернувшись до Парижу, описав це Фетісові. З книги Фетіса довідуємося, що гуслі - це "особливий інструмент з тонкої дошки елової, прикріплений до легкого ящика. Має п'ять струн, вистроєних так - *la, ut, mi, sol, la*. Уживається тільки для супроводу повільних мелодій або танців. Що грають їх на гудку".

Стрій:

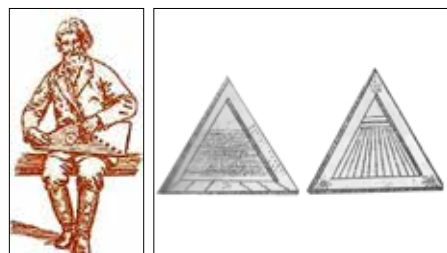

Спосіб гри такий. Граючий тримає інструмент на колінах, уперши довгий край в коліно, так що крило іде вліво, а головка - направо. Ладів немає. Ліву руку граючий ставить вертикально між струнами так, що підмізинний палець стає між 2-3 струнами, середній між 4-5 і вказівний між 6-7. Повівши руку вліво, граючий заглушить струни *la, la, do*, а струни *sol, si, re* звучатимуть вільно. Повівши руку вправо, граючий заглушить акорд *sol, si, re*, зате акорд *fa, la, do* звучатиме вільно. Права рука грає так. Великий, середній і вказівні пальці кладуться один на один і граючий водить нігтями тих пальців коло самої головки як плектром, беручи весь час тільки два акорди. Бас (*mi-bemol*) береться зрідка, але звучить весь час. На нотах гра виглядає так:

Другий тип гуслів (*Psalterion*).

В Україні були гуслі іншого типу, які в Західній Європі називалися *Psalterion /Psalterium*.

Ще в 4 віці бачимо трикутні псалтирі (малюнок з трикутними псалтирями) - це первобутна форма. В середні віки бачимо і чотирикутну форму. При грі інструмент тримався вертикально, як бачимо це з багатьох рисунків слов'янських рукописів або

на фресках Київського Софійського монастиря - робота греків 1037 року.

Далі *Psalterion* розвився в арфу. Але тримався інструмент і поземно.

Характерно, що перша пісня, записана з гуслів французом Боальде в столиці Росії Петербурзі 1803 році і видана другим французом, Фетісом, в Парижі - це була українська пісня "Ой під вишнею, під черешнею". Придворні гуслісти 17-18 віків в Петербурзі були українці... В 1738 році з'явився указ, яким повелівалося в Україні завести школу, де вчили б співати, а також грати на струнній музиці (серед інструментів є і гуслі).

У 18 столітті Рігельман писав, що краще всіх грають на гуслях українці. Взагалі, духовний стан в Україні здавна вправлявся в грі на гуслях.

В 1763 році згадується ритор Київської Духовної Академії Сава Збарецький, який "добре грав на гуслях".

© Священик грає на трикутних гуслях

Підготував Віктор Камінський

Матеріал з книги Гната Хоткевича "Музичні інструменти українського народу"

Ukrajinski narodni instrumenti Trzalački bez vrata - gusle

O d glazbala bez vrata u Ukrajini su se koristili gusle. Sada ih rijetko možemo vidjeti, ali nekada su se često koristili. Prije nego što započnemo govoriti o guslama, pogledajmo kakvo je to bilo glazbalo. Kod južnih Slavena (kod Hrvata su gusle, kod primorskih Hrvata su gusla, a u Dalmaciji to su gusli). To je gudačko glazbalo nalik na naš starinski gudok.

Glavna riječ gusty (što znači zvučati, bruhati) opredijelila je naziv glazbe općenito – (gudba), a poslije i gudačke glazbe a glazbenik je "hudecj".

U našim svadbenim pjesmama koje prikazuju jako stari ritual, često se spominju gusle:

"Gusle gude, u dvorište idu – spremi se Mare, jer tebe će uzeti..."

U jednoj mađarskoj pjesmi pjevač moli da mu se da gusle – "neka zagudim jadi svoji".

Kod Hrvata isto tako gude gusle. Evo uzrečice: "Jednako ti stare gusle gude".

Tako možemo reći:

- 1) gusle su žičani instrument,
- 2) imaju (manje-više) sedam-osam žica.

Kad gledamo stare ikonice, već možemo

© Glazbenici 13.-14. stoljeća

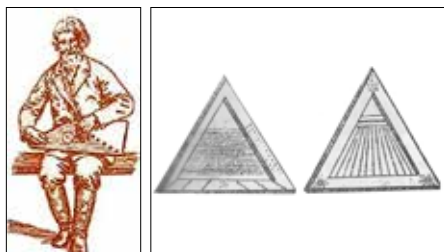
nešto saznati.

1807. godine u Peterburgu je boravio skladatelj Boieldieu. On je čuo sviranje na guslama i, vrativši se u Pariz, opisao je to Fetisu. Iz Fetisove knjige saznajemo da su gusle "poseban instrument od tanke jelove ploče pričvršćene na laganu kutiju. Ima pet žica poredanih ovako – la, ut, mi, sol, la. Koristi se samo za pratnju sporih melodija ili plesova, koje se sviraju na gudku".

Način sviranja je slijedeći: svirač drži instrument na koljenima, naslonivši dugačak kraj na koljena, tako da krilo ide ulijevo, a glavica – udesno. Tonova nema. Lijevu ruku svirač postavlja okomito između žica tako da se prstenjak nalazi između 2-3. žice, srednjak između 4-5. a kažiprst između 6-7. Svirač povlači rukom udesno, time prigušuje akord sol, si, re, ali zato akord fa, la, do će zvučati slobodno. Desna ruka svira ovako: palac, srednjak i kažiprst postavljaju se jedan na drugi i svirač prebire noktima tih prstiju oko same glavice, kao trzalicom, uvijek svirajući samo dva akorda. Bas (mi bemol) uzima se rijetko, ali čuje se stalno.

Druga vrsta gusla Psalterion.

U Ukrajini su gusle bile drugačije vrste, koje su se u Zapadnoj Europi zvale Psalterion /Psalterium.

Još u 4. stoljeću vidimo trokutni psaltiri (crtež sa trokutnim psaltirima) – to je prvobitan oblik. U srednjem vijeku nailazimo i na četverokutni oblik. Za sviranje instrument se držao okomito, kako i vidimo na mnogim crtežima slavenskih rukopisa ili na freskama u katedrali sv. Sofije u Kyjivu, djela Grka prije 1037 godina. Dalje, Psalteron se

razvio u harfu. Ali se držao taj instrument i horizontalno.

Značajno je da je prvu pjesmu zapisao Francuz Boieldieu u prijestolnici Rusije Peterburg 1803. godine a izdao je drugi Francuz – Fetis u Parizu. Bila je to ukrajinska pjesma "Oj, pod višnjom, pod trešnjom". Dvorski guslari od 17-18. stoljeća u Peterburgu su bili Ukrajinci...1738. godine bila je u Ukrajini izdana naredba o osnivanju škole pjevanja i sviranja žičanih instrumenata (među njima su i gusle). U 18. stoljeću Rigelman je napisao da najbolje od svih gusle sviraju Ukrajinci. Uglavnom, svećenstvo u Ukrajini odavno je prakticiralo sviranje na guslama. 1763. godine spominje se retorikar Bogoslovne Akademije u Kyjivu Sava Zbareckij koji je "dobro svirao gusle".

Pripremio Viktor Kaminskyj
S ukrajinskog prevela Marta Martinčić

Materijal iz knjige Hnata Hotkevycha "Glazbeni instrumenti ukrajinskog naroda"

• Svećenik svira trokutne gusle

Українська народна жіноча прикраса 19-20 століття

Дукачі

20 століття в одних місцевостях України дукач лишився святковою прикрасою, а в інших - його носили щодня не тільки дорослі, а і діти.

Дукачі становлять до нас інтерес як пам'ятки народного мистецтва, що донесли до нас часом не властиві селянському побуту композиції та сюжети. За дукач правили австрійські дукати, пізніше - російські рублі та місцеві вироби золотарів (ювелірів) з різноманітними зображеннями. Носили їх на Лівобережжі, Чернігівщині, Полтавщині, Слобожанщині та в інших регіонах України.

Дукач на шії дівчини був своєрідним знаком про перехід від дитинства до дівочої зрілості. Заміжня молода жінка продовжувала носити дукач доти, доки у неї не піростала донька, до якої і переходила сімейна жіноча прикраса.

Якість виготовлення дукача, його цінність та походження - все це було тісно пов'язано з суспільним станом родини. На початку 20 століття існував цілий промисел виготовлення золотарями (ювелірами) таких жіночих прикрас, як дукачі.

В нас час дукач - велика рідкість. В роки Великої Вітчизняної війни загинули цілі колекції дукачів, більшість з яких так і залишились не дослідженими.

Підготувала Ольга Камінська

Матеріали: приватна збірка колекціонера Сергія Козлова, Полтава, "Намисто. Дукачі."

Дукач - прикраса у вигляді великої медалеподібної монети, частіше з металевим бантом, оздоблений кольоровим склом. Ця прикраса займала центральне композиційне місце у всьому комплексі нагрудних жіночих прикрас.

Дукачем у 19-20 ст. називали різну за матеріальною та художньою цінністю прикрасу - від грубого, але старанно виготовленого ювелірного вибору до фабричної штампованої бляшки. Відповідно до цього, на початку

Ukrajinski narodni ženski nakit 19. - 20. stoljeća

DUKAČI – DUKATI

Dukač je nakit u obliku ve-like, slične medalje, kovanice, najčešće s metalnom mašnom, ukrašen staklom u boji. Ovaj nakit je zauzimao središnje sastavno mjesto u čitavoj garnituri prsnog ženskog nakita.

U 19.-20. stoljeću dukačem (dukatom) su nazivali nakit različite materijalne i umjetničke vrijednosti - od grubog ali marljivo napravljenog zlatarskog proizvoda do tvorničke šablonske metalne pločice. Prema tome, na početku 20. stoljeća u nekim regijama Ukrajine dukač je služio kao svečani nakit, dok u drugima - nosili su ga svakodnevno i to

ne samo odrasli, nego i djeca.

Dukači su nama zanimljivi i kao baština narodne umjetnosti, oni nam predstavljaju ponekad neuobičajene kompozicije i sižee u seoskoj svakodnevici. Kao dukač koristili su se austrijski dukati, a kasnije su to bile ruske rublje te domaći proizvodi zlatara s različitim slikama. Nosili su ih u Lijevoobalnoj Ukrajini, Černjivščyni, Poltavščyni, Slobožanščyni te drugim regijama Ukrajine.

Dukač na vratu djevojke bio je vrsta znaka prijelaza iz djetinjstva u zrelo doba. Udata mlada žena nosila je dukač dok joj ne bi narasla kćerka, na koju je i prelazio

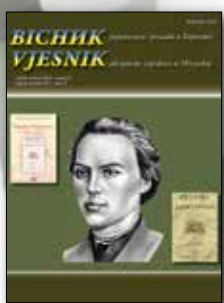
obiteljski ženski nakit.

Kvaliteta izrade dukača, njegova vrijednost i podrijetlo - sve je to bilo usko povezano s društvenim položajem obitelji. U početku 20. stoljeća postojao je čak i poseban zlatarski obrt - izrada posebnog ženskog nakita - dukača. Za vrijeme Drugog svjetskog rata izgubile su se čitave zbirke dukača i većina njih nije ni bila istraжена.

Pripremila: Oljha Kaminska

Izvor: osobna zbirka kolekcionara Serhija Kozlova (Poltava) - "Ogrlica. Dukači."

S ukrajinskog prevela Marta Martinčić

“UKRAJINSKI BAL” U SLAVONSKOM BRODU 2013.